

HARJOITTELIJOIDEN KOKEMUKSIA OMISTA VALMIUKSISTAAN TOIMIA TYÖTURVALLISESTI KOTIHÄLYTYSTEHTÄVILLÄ

Kopsa Elisa, Mustajoki Selina

2/2020

Tiivistelmä

Tekijät	Tutkinto
Kopsa Elisa ja Mustajoki Selina	Poliisi (AMK)
Julkaisun nimi	Julkisuusaste
Harjoittelijoiden kokemuksia omista valmiuksistaan toimia työturvallisesti kotihälytystehtävillä	Julkinen
Ohjaaja	Opinnäytetyön muoto
Kataja Tomi ja Voittomäki Petri	Tutkimuksellinen opinnäytetyö
Tiivistelmä	
<p>Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää työharjoittelijoiden kokemuksia työturvallisesta toiminnasta ennen työharjoittelua, sen aikana sekä työharjoittelun jälkeen. Lisäksi opinnäytetyössä selvitetään, kuinka riittävänä poliisi (AMK) -tutkinnon opiskelijat pitävät koulutustaan työturvallisuuden näkökulmasta. Aihe on rajattu koskemaan pelkästään poliisin tehtäviin kuuluvia kotihälytystehtäviä.</p> <p>Tutkimus toteutettiin käyttäen kvalitatiivista tutkimusmenetelmää ja aineistonkeruumenetelmänä teemahaastattelua. Tutkimusta varten haastateltiin neljää poliisiopiskelijaa, jotka ovat käyneet läpi opintoihin kuuluvan työharjoittelun. Työssä käydään teoriaosuudessa läpi poliisi (AMK) -tutkintoa, työturvallisuuteen ja sitä kautta kotihälytystehtäviin liittyvää lainsäädäntöä sekä kotihälytystehtäviä yleisesti.</p> <p>Tutkimustulosten perusteella voidaan todeta haastateltavien kokevan, että heillä oli tarvittava tietotaito työturvallisuudesta harjoitteluun lähtiessä. Haastateltavat kokivat, että ammattitaitoa työturvallisuuden suhteen karttui työharjoittelun aikana, jolloin harjoitteluun kuuluvaa valvonta- ja hälytystoiminnan osajaksoa voidaan pitää riittävän kattavana. Tutkimuksessa nousi esiin myös se, että koululta opitut toimintamallit ovat pääosin samoja, joita työtehtävissä käytetään, mutta riippuen partiokaverista niissä oli myös eroja. Haastateltavat pitivät saamaansa koulutusta pääpiirteittäin riittävänä, mutta etenkin vähäinen toistojen määrä käytännön harjoitteissa nousi esiin kehityskohteena.</p>	
Sivumäärä	Tarkastuskuukausi ja -vuosi
38 + 3 liitesivua	2/2020
Avainsanat	
työturvallisuus, kotihälytystehtävä, harjoittelija, työharjoittelu, teemahaastattelu, laadullinen tutkimus	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	3
1.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja aiheen rajaus	4
1.2 Opinnäytetyön rakenne	5
1.3 Käsitteet.....	5
2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS	6
2.1 Poliisi (AMK) -tutkinto.....	6
2.1.1 Valvonta- ja hälytysosaaminen	7
2.1.2 Voimankäyttö ja voimankäytön taktiikat	8
2.1.3 Työharjoittelu.....	8
2.2 Sääntely	9
2.2.2 Työturvallisuuslaki.....	10
2.2.3 Työsuojelu.....	11
2.2.4 Poliisilaki	12
2.2.5 Muut määräykset ja ohjeet	13
3 KOTIHÄLYTYSTEHTÄVÄT JA TYÖTURVALLISUUS	13
3.1 Kotihälytystehtävät	13
3.2 Työturvallisuus työharjoittelussa	15
4 AINEISTON HANKINTA JA ANALYYSI	16
4.1 Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus.....	16
4.2 Teemahaastattelu.....	17
4.3 Kohdejoukko ja aineiston kerääminen	18
4.4 Analyysimenetelmät.....	19
5 TULOKSET.....	20
5.1 Haasteet kotihälytystehtävillä työturvallisuuden suhteen	21
5.2 Koulutus ja sen riittävyys.....	22
5.3 Huomiointi ”harjoittelijana”	23
5.4 Ohjaajan tai partiokaverin toimintamallit kotihälytystehtävillä.....	23
5.5 Muutokset ammattitaidossa ja ajatusmaailmassa työturvallisuuden suhteen	24
5.6 Omat kokemukset suoriutumisesta työturvallisesti kotihälytystehtävillä.....	25
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	25
6.1 Tietotaito työturvallisuudesta ennen työharjoittelua.....	25
6.2 Kokemuksia harjoittelijana kohtelemisesta.....	26
6.3 Ammattitaito ja ajatusmaailma työturvallisuuden suhteen	27
6.4 Koulutuksen kehittäminen	28
6.5 Kehittämisehdotukset.....	29

7 POHDINTA	29
7.1 Luotettavuus	32
7.2 Eettisyys	34
LÄHTEET	37
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme idea syntyi, kun olimme molemmat suorittamassa työharjoittelua. Tiesimme pitkään, että haluamme tehdä opinnäytetyömme työturvallisuuteen liittyen, mutta sen laaja-alaisuuden takia jouduimme miettimään työmme lähestymistapaa ja näkökulmaa tarkasti. Työturvallisuutta on käsitelty monesta eri näkökulmasta aikaisemmissa opinnäytetöissä ja halusimme toteuttaa työmme sellaisesta lähestymistavasta, jota ei aikaisemmin ole tutkittu.

Työturvallisuus on termi, jonka kuuli mainittavan melkein jokaisessa työvuorossa työharjoittelun aikana. Työturvallisuutta painotettiin myös käytännön harjoitusten opetuksessa ennen työharjoittelua. Toisinaan lehdissä lukee, kuinka poliisipartio on joutunut käyttämään aluksi tavanomaiselta tuntuvalta kotihälytystehtävällä ampuma-asetta. Helsingissä poliisipartio oli joutunut käyttämään ampuma-asetta kuolettavasti, kun asunnossa ollut henkilö oli uhannut poliiseja ampuma-aseella (Yksi henkilö kuoli, kun poliisi ampui kotihälytystehtävän yhteydessä Helsingissä, Yle 27.7.2019). Tämän tyylisillä tehtävillä on poliisimiehiä myös loukkaantunut. Kotihälytystehtäviä on päässyt seuraamaan myös kotisohvalta Poliisit Kotihälytys -sarjan muodossa, minkä tuottaa Nelonen Media. Sarjassa seurataan uudelleen näyteltyinä poliisin kohtaamia tilanteita kotihälytystehtävillä. (Nelonen 2019.)

Toisen meistä oli kotihälytystehtävällä jo ensimmäisessä työvuorossa. Rappukäytävään mentäessä päässä pyöri koululla opetetut asiat portaissa liikkumisesta, ovitaktiikoista ja havainnoimisesta asunnon ovea lähestyessä. Pohdimme kumpikin useasti työharjoittelun aikana tapoja, joilla pystyimme tekemään omasta sekä partiokaverin työskentelemisestä mahdollisimman työturvallista. Nämä tunteet herättivät ajatuksen, että kotihälytystehtävien käsitteleminen olisi luonnollinen valinta tutkimuksemme näkökulmaksi. Halusimme tutkimuksemme avulla tuoda esiin myös muita näkökulmia harjoittelijoiden kokemuksista vastaavanlaisissa tilanteissa.

Toteutimme tutkimuksemme käyttäen laadullista tutkimusmenetelmää. Aiheen pohjalta muodostimme neljä tutkimuskysymystä:

- 1. Kokevatko harjoittelijat, että työharjoitteluun lähtiessään heillä oli tarvittava tietotaito suoriutua kotihälytystehtävästä työturvallisesti?*
- 2. Kuinka harjoittelijat kokivat, että heidät huomioitiin ”harjoittelijana” näillä tehtävillä?*

3. *Kokevatko harjoittelijat, että heidän oma ammattitaitonsa tai ajatusmaailmansa työturvallisuuden suhteen kotihälytystehtävillä on muuttunut harjoittelun aikana?*

4. *Olisiko mahdollisesti koulutuksessa jotain kehitettävää?*

Haimme vastauksia tutkimuskysymyksiin haastatteleamalla neljää työharjoittelun suorittanutta Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijaa. Haastattelut toteutettiin teemahaastatteluina. Haastateltavat opiskelijat olivat suorittaneet saman koulutuksen samaan aikaan ja myös heidän työharjoittelujaksonsa ajoittuivat keskenään samalle ajanjaksolle.

1.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja aiheen rajaus

Työturvallisuus on itsessään tärkeä ja aina ajankohtainen aihe varsinkin nykyään aktiivisesti muuttuvassa maailmassa. Opinnäytetyömme tarkoituksena on tuoda esiin harjoittelijoiden kokemuksia työharjoittelussa suoritetuista kotihälytystehtävistä työturvallisuusnäkökulmasta. Toisena tarkoituksena on myös osaamisen rinnastaminen koulutukseen, jonka harjoittelijat saavat ennen työharjoitteluun lähtemistä. Pienen otannan vuoksi työ ei itsessään ole vertailukelpoinen esimerkiksi koulutuksen riittävyys suhteen, mutta tarkoituksena on herättää ajatuksia harjoittelijoiden aidoista kokemuksista sekä tuoda esiin mahdollisia ongelma- tai kehityskohteita.

Työturvallisuus käsitteenä kattaa sisälleen paljon erilaisia asioita ja sen käsitteleminen poliisityössä kokonaisuutena olisi ollut liian laaja aihe. Tämän vuoksi rajasimme työstämme kotihälytystehtäviä lukuun ottamatta muut poliisin tehtävät pois. Lisäksi tarkastelemme aiheitamme ainoastaan valvonta- ja hälytystoiminnan jakson kannalta, joten rikostorjunnan ja tutkintatoiminnan työturvallisuusasiat jäävät aiheen ulkopuolelle. Tämän myötä poliisi (AMK) -tutkinnosta käsittelemme tarkemmin vain valvonta- ja hälytystoiminnan kokonaisuuden sekä voimankäytön opetuksen.

Halusimme tuoda ilmi ainoastaan harjoittelijoiden näkökulman tutkittavana olevaan asiakokonaisuuteen. Tämän vuoksi emme käsittele esimerkiksi muiden poliisimiesten tai Poliisiammattikorkeakoulun opettajien näkemyksiä työturvallisesta toiminnasta tai opetuksen riittävydestä kotihälytystehtävien suhteen.

1.2 Opinnäytetyön rakenne

Johdannon jälkeen käymme läpi tutkimuksemme teoreettista viitekehystä, joka alkaa poliisi (AMK) -tutkinnosta ja sen rakenteesta keskittyen työharjoitteluun sekä kenttätoiminnan opetukseen. Tämän jälkeen käsittelemme lainsäädäntöä työturvallisuuteen sekä kotihälytystehtäviin liittyen. Sääntelyä seuraa osio itse kotihälytystehtävistä pohjautuen muun muassa niiden määrään ja oheiskirjallisuuteen. Lopuksi käsittelemme harjoittelijan työturvallisuutta kotihälytystehtävillä, nivoen täten yhteen aikaisemmin avaamaamme teoriaa.

Teoreettisen viitekehyksen ja kotihälytystehtävien esittelemisen jälkeen tuomme ilmi käyttämäämme tutkimusmenetelmää sekä valitsemaamme aineistonkeruumenetelmää, teemahaastattelua, teoreettisesta näkökulmasta. Sitä seuraa haastatteluilla keräämämme aineiston analyysi ja tutkimuksen tulokset. Tuloksien pohjalta avaamme johtopäätöksiä. Lopuksi pohdintaosio kiteyttää ajatuksemme tutkimuksen luotettavuudesta, eettisyydestä sekä opinnäytetyöprosessista kokonaisuutena.

1.3 Käsitteet

Työharjoittelulla tarkoitetaan opintojaksoa, jonka aikana poliisiopiskelija harjoittelee poliisin työtä käytännössä ennalta määrättyssä poliisilaitoksessa. Työharjoitteluun kuuluu olennaisesti myös termi *harjoittelija*, jolla tässä opinnäytetyössä tarkoitetaan harjoittelussa olevaa poliisiopiskelijaa. Kyseisestä opintojaksosta opiskelija saa 55 opintopistettä ja se kestää 42 viikkoa. (Poliisiammattikorkeakoulu 2017, 3, 5.)

Valvonta- ja hälytyssektorin toiminta on yksi osa tavallista poliisitoimintaa, mikä usein mielletään kaikista näkyvimmäksi poliisityöksi. Sektoriin kuuluvien poliisien tehtävänä on hoitaa hälytystehtäviä eli poliisipartiot vastaanottavat tehtäviä hätäkeskukselta tai vaihtoehtoisesti suorittavat kansalaisten joukossa näkyvää valvontaa. Tätä kutsutaan tuttavallisemmin myös kenttätyöksi, jota termiä käytetään myös myöhemmässä vaiheessa tätä opinnäytetyötä. Työharjoitteluun kuuluu *valvonta- ja hälytyssektorin jakso*, joka on laajuudeltaan 27 opintopistettä eli se kattaa yli puolet työharjoittelun opintopisteiden kokonaismäärästä (Poliisiammattikorkeakoulu 2017, 5).

Kotihälytystehtävät sijoittuvat enimmäkseen poliisin tehtäväluokassa yksilön suojaan kohdistuviksi tehtäviksi (Poliisihallitus 2019, 19). Kotihälytystehtäviä oli yhteensä 53 569

vuonna 2019. Tehtävät olivat muodoltaan muun muassa häiritsevää meteliä ja perheväkivaltaa. (Poliisin tulostietojärjestelmä Polstat.)

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Tässä luvussa käsittelemme ensimmäisenä poliisi (AMK)-tutkintoa yleisellä tasolla. Koulutusta avaamme keskittyen erityisesti valvonta- ja hälytystoimintaosaamiseen, voimankäyttöön sekä työharjoitteluun. Lisäksi esittelemme lainsäädännöllistä pohjaa työturvallisuuteen liittyen.

2.1 Poliisi (AMK) -tutkinto

Poliisiksi valmistutaan Suomessa yhdestä laitoksesta, Poliisiammattikorkeakoulusta, joka sijaitsee Tampereen Hervannassa. Poliisi (AMK) -tutkinto alkaa neljä kertaa vuodessa ja se kestää maksimissaan kolme vuotta. Koulutuksen voi käydä suomen tai ruotsin kielellä. Valmistumisen jälkeen tutkinnon suorittanut henkilö voi työskennellä vanhempana konstaapelina tai muissa vastaavissa miehistöviroissa. (Poliisiammattikorkeakoulu 2019.)

Tutkinnon rakenne on 180 opintopistettä ja se koostuu perus- ja ammattiopinnoista (yhteensä 100 op), vapaasti valittavista opinnoista (10 op), ammattitaitoa edistävästä harjoittelusta (55 op) sekä opinnäytetyöstä (15 op). Katso lisää tutkintorakenteesta kuvasta 1. Koulutuksen yleisenä tavoitteena on muun muassa, että sen aikana opiskelija hankkii käytännölliset perustiedot ja -taidot sekä niiden teoreettiset perusteet sisäisen turvallisuuden alan asiantuntijatehtävissä toimimista varten. Tämän lisäksi opiskelija hankkii riittävän viestintä- ja kielitaidon sekä sisäisen turvallisuuden alaan liittyvän kansainvälisen toiminnan edellyttävät valmiudet. (Poliisiammattikorkeakoulun opintosuunnitelma 2018–2020, 1, 5.)

POLIISI (AMK) -TUTKINTO 180 op

Poliisityötä tukeva osaaminen 26 op		Rikostorjunta- ja tutkinta-osaaminen 18 op	Valvonta- ja hälytystoiminta-osaaminen 24 op	Yhteiskunnallisen turvallisuuden kehittämissaaminen 32 op	
Orientoivat opinnot 3 op	Poliisiviestintä 3 op	Rikostorjunnan perusteet 3 op	Valvonta- ja hälytystoiminnan perusteet 3 op	Poliisi, yksilö ja yhteiskunta 4 op	Poliisin lupavalvonta 3 op
Ruotsin kieli ja viestintä 3 op	Englannin kieli ja viestintä 3 op		Liikenneturvallisuus 7 op	Poliisitoiminnan suunnittelu ja johtamisen perusteet 6 op	Tutkimus, kehittäminen ja innovaatiot 7 op
Ajotekniikka ja -taktiikka 3 op	Liikuntakasvatus ja fyysinen toimintakyky 3 op	Esitutkinta 15 op	Operatiivinen kenttätoiminta ja sen johtaminen 14 op	Poliisitoiminnan oikeudellinen perusta 12 op	
Voimankäyttö ja voimankäytön taktiikat 8 op					
Ammatillista osaamista edistävä harjoittelu 55 op					
Poliisityöskönnön tukitoiminnot 1 op		Valvonta ja hälytystoiminta 27 op	Rikostorjunta 22 op	Asiakaspalvelu ja lupavalvonta 5 op	
Vapaasti valittavat opinnot 10 op					
Opinnäytetyö 15 op					

Kuva 1. Opintokokonaisuudet ja opintojaksot poliisi (AMK)-tutkinnossa. (Kuva: Poliisiammattikorkeakoulun opintosuunnitelma 2018–2020, 8.)

2.1.1 Valvonta- ja hälytysosaaminen

Valvonta- ja hälytysosaaminen on yhteensä 24 opintopisteen suuruinen opintokokonaisuus, joka on jaettu valvonta- ja hälytystoiminnan perusteisiin, liikenneturvallisuuteen sekä operatiiviseen kenttätoimintaan ja sen johtamiseen. Tavoitteena on, että kokonaisuuden suoritettuaan opiskelija osaa soveltaa valvonta- ja hälytystoimintaan liittyvää tieto-, taito- ja arvoperustaa, perustella toimenpiteensä sekä soveltaa toimintamenetelmiä ja -tapoja erilaisissa tehtävissä. Näiden lisäksi opiskelija osaa arvioida toimintatapojensa vaikuttavuutta esimerkiksi kotihälytystehtävillä. (Poliisiammattikorkeakoulun opintosuunnitelma 2018–2020, 36, 46, 48.)

Koulutukseen kuuluu sekä luentoja että käytännön harjoitteita. Luentojen aihealueisiin kuuluvat muun muassa erilaisten poliisitaktisten menetelmien sekä työturvallisten toimintamallien läpikäyminen. Koulutukseen kuuluu paneutuminen poliisin käyttämän viranomaisradioverkon (VIRVE) toimintaan sekä poliisin kenttäjärjestelmän (POKE) käyttämiseen. Liikenneturvallisuuden opinnoissa harjoitellaan erilaisissa liikenneonnettomuustilanteissa toimimista, alkometrin käyttämistä, ajoneuvoihin ja ajamiseen kohdistuvaa lainsäädäntöä sekä liikennerikosoikeudellisia asioita, mitkä antavat perusteita poliisin päätöksille onnettomuuspaikoilla. Opintokokonaisuus sisältää osajakson ensiavusta, minkä jälkeen opiskelija hallitsee ensiavun antamisen perusteet. Lisäksi harjoitellaan monipartioitehtävien hoitamista, huumausainerikosten valvontaa,

sakkomenettelyyn liittyviä asioita sekä esimerkiksi henkilön etsintää. Koulutukseen sisältyy myös päivä, jonka aikana käydään läpi erilaisia kotihälytystehtäviä. Nämä tehtävät käsittävät esimerkiksi häiriökäyttäytymistä, lähisuhdeväkivaltaa ja mielenterveyshäiriöitä. (Poliisiammattikorkeakoulun opintosuunnitelma 2018–2020, 37–47.)

2.1.2 Voimankäyttö ja voimankäytön taktiikat

Koulutuksen aikana opiskelija harjoittelee voimankäyttöä. Opintojakso sisältää fyysisen voimankäytön harjoittelua, poliisin käytössä olevien voimankäyttövälineiden käyttämistä sekä voimankäyttöön liittyvien taktiikoiden opettelemista. Opiskelija perehtyy työturvalliseen toimintaan ja yhtenä osaamistavoitteena on, että opiskelija osaa soveltaa poliisitaktisia menetelmiä ottaen huomioon työturvallisuusnäkökulman. (Poliisiammattikorkeakoulu opintosuunnitelma 2018–2020, 29, 31.) Harjoituksissa opiskelijat harjoittelevat esimerkiksi ovitaktiikoita, asunnossa toimimista, nopeaa päätöksentekokykyä sekä valittavissa olevien voimankäyttövälineiden sovellettavuutta erilaisissa tilanteissa.

Voimankäytön koulutukseen kuuluu myös luentoja ja harjoituksia stressinhallinnasta. Opiskelijoille annetaan työkaluja stressin hallitsemiseen ja siihen, että he pystyvät olemaan valmistautuneempia ja läsnäolevampia tulevissa työtehtävissä. Koulutukseen kuuluu muun muassa luento stressistä ja sen hallinnasta. Lisäksi opiskelijat pääsevät harjoittelemaan reagoimista stressaaviin tilanteisiin ja näkemään sen vaikutuksia omaan toimintakykyyn ja kehon reagoimistapoihin. (Poliisiammattikorkeakoulun opintosuunnitelma 2018–2020, 31, 33.)

2.1.3 Työharjoittelu

Työharjoitteluun alkaa, kun opiskelua on takana noin puolitoista vuotta. Opiskelijat nimitetään määräaikaiseen nuoremman konstaapelin virkaan. He lähtevät eri puolille Suomea ennalta määrätyille laitoksille kymmeneksi kuukaudeksi harjoittelemaan, mitä poliisin työ käytännössä on. Harjoittelusta opiskelija saa 55 opintopistettä. Työharjoittelu on palkallinen ja opiskelijalla on käytössään poliisin toimivaltuudet. (Poliisiammattikorkeakoulu 2017, 3, 4, 7.) Poliisiammattikorkeakoulun tutkintosäännön mukaan tavoitteena on perehdyttää opiskelija ohjatusti käytännön työtehtäviin sekä opitun soveltamiseen työelämässä (Poliisiammattikorkeakoulun tutkintosääntö 2018, 7).

Harjoittelu jaetaan neljään kokonaisuuteen:

- Poliisiyksikön tukitoiminnot (1op)
- Asiakaspalvelu ja lupavalvonta (5op)
- Rikostorjunta (22 op)
- Valvonta- ja hälytystoiminta (27op)

Yleisinä osaamistavoitteina on, että opiskelija osaa toimia työyhteisön jäsenenä, ottaa vastuuta omasta toiminnastaan, soveltaa keskeisiä työmenetelmiä ja -tapoja päivittäisessä poliisityössä sekä toimia yhteistyössä muiden viranomaisten ja sidosryhmien kanssa. Tämän lisäksi opiskelijan tulisi suunnitella omaa työtään, toteuttaa annetut tehtävät itsenäisesti, analysoida omaa osaamistaan ja kehittää sitä sekä arvioida omaa psyykkistä ja fyysistä toimintakykyään sekä kehittää niitä. (Poliisiammattikorkeakoulun opintosuunnitelma 2018–2020, 77.)

Valvonta- ja hälytystoimintajaksolla opiskelija toimii yhdessä ohjaajansa kanssa niin kutsutusti kenttäpartiona eli opiskelija pääsee tutustumaan käytännön työtehtäviin sekä hälytystehtävien hoitamiseen. Tähän kokonaisuuteen sisältyy myös kolme viikkoa kestävä liikenteenvalvontajakso. Kenttäjakson aikana opiskelijaa opetetaan sekä jälkikäteen arvioidaan, miten opiskelija suoriutuu esimerkiksi yleisen järjestyksen ja turvallisuuden valvonnasta, hälytystehtävistä, poliisiauton kuljettamisesta, toimivaltuuksien käyttämisestä, asiakkaiden kohtelusta sekä työturvallisuudesta. (Poliisiammattikorkeakoulu 2017, 3, 5, 7.)

Harjoittelun ohjaaja on kokenut poliisimies, jonka tulisi olla motivoitunut tehtävään, omata tarvittava ammattitaito sekä suhtautua ohjaamiseen myönteisesti. Ohjaajan päätehtäviin lukeutuu harjoittelijan auttaminen sopeutumisessa osaksi työyhteisöä, harjoittelijan ohjaaminen työtehtävien asianmukaiseen suorittamiseen, arvioiminen harjoittelijan soveltuvuudesta poliisitehtäviin sekä työturvallisuusohjeiden noudattamisen valvominen. Lisäksi ohjaajan kuuluu jatkuvasti arvioida harjoittelijan suoriutumista työharjoittelusta ja antaa asianmukaista palautetta harjoittelijalle. Palautteen tulee olla perusteltua, ohjaavaa sekä kannustavaa ja sitä on annettava sekä onnistuneiden että epäonnistuneiden suoritteiden jälkeen. (Poliisiammattikorkeakoulu 2017, 9.)

2.2 Sääntely

Tässä luvussa käsittelemme sääntelyn avulla työturvallisuuteen ja kotihälytystehtävien hoitamiseen liittyviä seikkoja. Aluksi avaamme työturvallisuutta käsitteenä työturvallisuuslain ja työsuojelun avulla, jonka jälkeen käymme läpi kotihälytystehtäviin liittyvää sääntelyä poliisilaista. Lopuksi käsittelemme myös muita aihealueeseen liittyviä ohjeita ja määräyksiä.

2.2.2 Työturvallisuuslaki

Työturvallisuuskeskuksen mukaan työturvallisuus on sitä, että työpaikalla niin psyykkiset, fyysiset kuin sosiaalisetkin työolot ovat kunnossa (Työturvallisuuskeskus 2019). Työturvallisuuslaki (23.8.2002/738) ohjaa vahvasti myös poliisin työtä. Lain mukaan työnantajan velvollisuus on huolehtia työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä. Työnantajan on otettava huomioon työhön, työolosuhteisiin ja muuhun työympäristöön samoin kuin työntekijän henkilökohtaisiin edellytyksiin liittyvät seikat. Työnantajan tulee myös eliminoida mahdollisuuksien mukaan mahdolliset vaara- ja haittatilanteiden syntymiset tai poistaa ne. Poliisityön luonne on kuitenkin sellainen, ettei kaikkia vaara- ja haittatilanteita pystytä poistamaan. (Työturvallisuuslaki 2 luku 8§).

Työnantajan tulee ottaa huomioon työntekijän perehdyttäminen vaara – ja haittatilanteisiin ja huolehdittava, että työntekijän ammatillinen osaaminen ja työkokemus huomioidaan seuraavia seikkoja ajatellen:

”1) työntekijä perehdytetään riittävästi työhön, työpaikan työolosuhteisiin, työ- ja tuotantomenetelmiin, työssä käytettäviin työvälineisiin ja niiden oikeaan käyttöön sekä turvallisiin työtapoihin erityisesti ennen uuden työn tai tehtävän aloittamista tai työtehtävien muuttuessa sekä ennen uusien työvälineiden ja työ- tai tuotantomenetelmien käyttöön ottamista;

2) työntekijälle annetaan opetusta ja ohjausta työn haittojen ja vaarojen estämiseksi sekä työstä aiheutuvan turvallisuutta tai terveyttä uhkaavan haitan tai vaaran välttämiseksi;

3) työntekijälle annetaan opetusta ja ohjausta säätö-, puhdistus-, huolto- ja korjaustöiden sekä häiriö- ja poikkeustilanteiden varalta;

4) työntekijälle annettua opetusta ja ohjausta täydennetään tarvittaessa.”
(Työturvallisuuslaki 2 luku 14§).

Työharjoittelun alkaessa opiskelijalla on perehdytys laitoksen toimintaan. Perehdytys voi myös sisältää mahdollista koulutusta liittyen poliisin työhön. Perehdytyksen kesto vaihtelee poliisilaitoksittain päivästä kolmeen viikkoon. Suurimman valmentautumisen poliisin työhön ja koulutuksen esimerkiksi voimankäyttövälineisiin opiskelija saa Poliisiammattikorkeakoululta ennen työharjoitteluun lähtemistä.

Työnantajan lisäksi vastuu työturvallisuudesta kuuluu myös itse työntekijälle. Työntekijän on noudatettava työnantajan antamia määräyksiä ja ohjeita sekä noudatettava työnsä edellyttämää järjestystä, siisteyttä, huolellisuutta ja varovaisuutta. Työntekijän on myös

ammattitaitonsa mukaisesti pyrittävä huolehtimaan käytettävissä olevin keinoin niin omasta kuin muiden työturvallisuudesta ja terveydestä. (Työturvallisuuslaki 4 luku 18§.)

Poliisilla on toimintavelvollisuus, joka koskee poliisin työtehtäviä. Näitä ovat poliisilain mukaan oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, kansallisen turvallisuuden suojeleminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä rikosten ennalta estäminen, paljastaminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen (Poliisilaki 1 luku 1§, 22.7.2011/872). Työturvallisuutta vaarantavat tekijät poikkeavat kuitenkin monella tavalla muista ammateista. Poliisi käyttää julkista pakkovaltaa, jolloin tehtäviin sisältyy vastarinta-, väkivalta- ja muita vaaratilanteita, joiden selvittämiseksi poliisimies joutuu tietoisesti asettamaan itsensä mahdolliseen vaaratilanteeseen (Hankilanoja 2007, 90). Tämän velvollisuuden takia työturvallisuuslaissa säädetty työntekijän oikeus pidättäytyä vakavaa vaaraa hänelle aiheutuvasta työstä ei sovellu poliisin työhön, koska poliisilla on pakko toimia myös sellaisissa tilanteissa (Työturvallisuuslaki 4 luku 23§).

2.2.3 Työsuojelu

Työsuojelu on Työturvallisuuskeskuksen määritelmän mukaan työnantajan ja työntekijöiden välistä yhteistoimintaa, jolla huolehditaan työpaikan turvallisuudesta ja siitä, että siellä on terveellistä tehdä töitä. Ennen kaikkea työsuojelun tavoitteena on, että työntekijät voivat hyvin ja pystyvät tekemään työtänsä tehokkaasti. Työsuojelua määrittävät erilaiset lait, kuten esimerkiksi työterveyshuoltolaki ja työsuojelun valvontalaki. Lakien tavoitteena on huolenpito turvallisesta ja terveellisestä työnteosta. Tämä tarkoittaa työnantajan puolelta sitä, että työn riskit on arvioitu, uudet työntekijät perehdytetään ja opastetaan työntekoon ja työterveyshuolto on järjestetty. (Työturvallisuuskeskus 2019.) Poliisihallinnon työsuojelustrategia on poliisin ylimmän johdon vahvistama työsuojelun toimintatapa, joka pitää sisällään linjauksen työsuojelun tavoitteista ja keinoista. Poliisin työsuojelun tavoitteena on poliisin tulokunnan sekä turvallisen ja terveellisen toimintaympäristön ja -olojen kehittäminen sekä suojaaminen työnteosta aiheutuvilta haittavaikutuksilta. (Hankilanoja 2007, 114.)

Työterveydenhuoltolain (21.12.2001/1383) tarkoituksena on työnantajan, työntekijän ja työterveyshuollon yhteistoimin edistää työhön liittyvien sairauksien ja tapaturmien ehkäisyä. Tämän lisäksi tarkoituksena on edistää myös työn ja työympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta, työntekijöiden terveyttä ja työkykyä sekä työyhteisön toimintaa. (Työterveyshuoltolaki 1§.)

2.2.4 Poliisilaki

Kotihälytystehtäviä suorittaessaan poliisipartio saa toimivaltansa muun muassa poliisilaista. Poliisilla on tehtävän suorittamiseksi oikeus saada tehtävään kuuluvilta henkilöiltä tiedot henkilöllisyydestä. Partio voi myös toimittaa etsintäkuulutetun henkilön löytämiseksi kotietsinnän päällystöön kuuluvan virkamiehen päätöksellä. (Poliisilaki 2 luku 1§, 3§, 19.12.1889/39.)

Poliisilaissa on pykälä, jonka mukaan poliisin tehtävänä on koti- ja julkisrauhan suojaaminen (Poliisilaki 2 luku 5§). Kotirauhan rikkomisesta on määritelty tarkemmin rikoslain 24 luvun 1§:ssä. Näiden kahden pykälän perusteella poliisimies saa oikeuden kohdistaa vapautteen kohdistuvia toimenpiteitä henkilöön, joka ilman laillista oikeutta on kotirauhan suojaamassa piirissä, esimerkiksi tunkeutuu, piiloutuu tai jättää noudattamatta käskyä poistua sieltä. Edellytys poliisin toimenpiteille on yleensä, että paikan haltija tai tämän edustaja pyytää tunkeilijan poistamista. (Helminen ym. 2012, 620.)

Poliisilain 2 luvun 6§:n mukaan poliisimiehellä on oikeus päästä koti- tai julkisrauhan suojaamaan tilaan, johon ei muuten olisi pääsyä, mikäli on syytä perusteltu syy olettaa, että jokin seuraavista on kyseessä:

” 1) henkeä, terveyttä tai henkilökohtaista vapautta vaarantava tai huomattavaa omaisuus- tai ympäristövahinkoa aiheuttava teko tai tapahtuma on välittömästi uhkaamassa tai käynnissä;

2) joku on jo tapahtuneen rikoksen tai onnettomuuden taikka muun vastaavan syyn vuoksi välittömän avun tarpeessa;

3) etsinnässä löytyy kuollut henkilö.” (Poliisilaki 2 luku 6§.)

Lähtökohtaisesti sisäänpääsyyn tarvitaan päällystöön kuuluvan virkamiehen päätös. Poikkeuksena on kiireelliset tilanteet, joissa poliisimies voi omalla päätöksellään mennä tehtävän kohteena olevaan asuntoon tai paikkaan sisään. Nykytekniikan avulla on kuitenkin puhelimitse suhteellisen helposti saatavilla päällystöön kuuluvan virkamiehen päätös sisäänmenosta, mikä osaltaan poistaa yksittäisen poliisimiehen vastuun päätöksen tekemisestä (Helminen ym. 2012, 624).

Kotihälytystehtäviä suoritettaessa poliisi voi kohdata voimakastakin vastarintaa. Poliisilla on oikeus käyttää tarpeellisia voimakeinoja esimerkiksi vastarinnan murtamiseksi, henkilön paikalta poistamiseksi ja kiinniottamisen suorittamiseksi. Tarpeellisuuden lisäksi poliisin tulee huomioida voimakeinojen puolustettavuus, jota arvioidaan muun muassa tehtävän

tärkeyden ja kiireellisyyden, vastarinnan vaarallisuuden sekä käytettävissä olevien voimavarojen perusteella. (Poliisilaki 2 luku 17§.)

2.2.5 Muut määräykset ja ohjeet

Saloheimon (2016, 68) mukaan työturvallisuusmääräyksiensä tavoitteet ilmenevät turvallisuuden ja terveyden tasovaatimuksista, kuten esimerkiksi pakkotahtisuuden vähentämisestä tai putoamisvaaran torjumisesta. Poliisihallitus on laatinut ohjeen koskien työturvallisuutta ja lisäksi jokaisella poliisilaitoksella on lähtökohtaisesti omat turvallisuusohjeensa ja -määräyksensä. Poliisilaitosten työturvallisuutta koskevissa ohjeissa kerrotaan, miten erilaisissa tilanteissa tulisi toimia työturvallisuus huomioon ottaen. Nämä ohjeet ovat kuitenkin suurimmalta osin salassa pidettävää materiaalia, joten sisällöllisesti emme käy niitä läpi tutkimuksessamme.

3 KOTIHÄLYTYSTEHTÄVÄT JA TYÖTURVALLISUUS

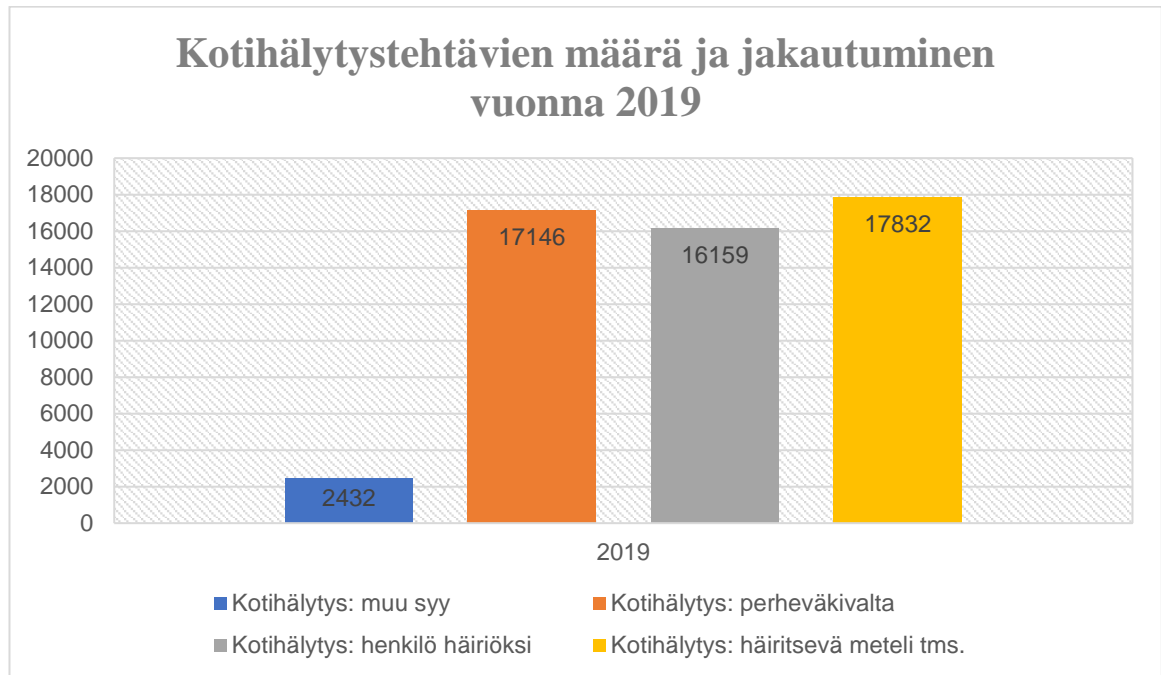
Käsitlemme tässä luvussa kotihälytystehtäviä pohjautuen niiden määrään ja oheiskirjallisuuteen. Tämän lisäksi esittelemme työharjoittelun työturvallisuuteen liittyviä seikkoja.

3.1 Kotihälytystehtävät

Kotihälytystehtävät sijoittuvat poliisin tehtäväluokissa enimmäkseen yksilön suojaan kohdistuviksi tehtäviksi. Näitä yksilön suojaan kohdistuvia tehtäviä oli kaiken kaikkiaan 268 640 vuonna 2018. (Poliisihallitus 2019, 19. Yksilön suojaan kohdistuvia tehtäviä on muitakin kuin pelkästään kotihälytystehtävät. Käsitlemme tästä kokonaisuudesta seuraavaksi tarkemmin kotihälytystehtäviä.

Poliisilakia soveltaen kotihälytystehtävä voi olla muun muassa häiritsevän henkilön poistaminen kotirauhan suojaamasta asunnosta, jotta esimerkiksi kerrostalon muut asukkaat saavat nauttia kotirauhastaan (Poliisilaki 2 luku 5§). Yksi tehtävistä on henkilön tilan tarkastaminen, johon soveltuu poliisilain 2 luvun 6§. Tehtävä voi koskea myös epäiltyä perheväkivaltatilannetta. Perheväkivallalla tarkoitetaan kaikkea perheen sisällä tapahtuvaa, yhden perheenjäsenen toiseen kohdistamaa fyysistä, seksuaalista tai psyykkistä väkivaltaa (Sisäasiainministeriö 6/2001, 5). Kotihälytystehtäviä kaikista yksilön suojaan kohdistuvista tehtävistä oli Poliisin tulostietojärjestelmän (Polstat) mukaan yhteensä 53 569 vuonna 2019.

Niistä eniten poliisia työllisti tehtävät häiritsevistä metelistä (17 832) ja perheväkivallasta (17 146). Katso lisää kotihälytystehtävien jakautumisesta kaaviosta 1.

Kaavio 1. Kotihälytystehtävien määrä ja jakautuminen koko Suomessa tehtävälajien mukaan vuonna 2019 (Lähde: Poliisin tulostietojärjestelmä Polstat, laatija Elisa Kopsa).

Yle julkaisi vuonna 2019 artikkelin, jonka mukaan poliisi oli kohdannut väkivaltaa kotihälytystehtävällä. Poliisipartiota oli asunnossa vastassa henkilö teräseen ja starttipistoolin kanssa. Tilanteen jälkipuolella poliisimies loukkaantui lievästi asiakkaan ryhtyessä väkivaltaiseksi. (Kotihälytystehtävä muuttui väkivaltaiseksi Kokkolassa, Yle 9.10.2019.) Helsingin Uutiset uutisoi vuonna 2018, että päihtynyt mies ampui kotihälytystehtävälle tullutta poliisipartiota kohti (Päihtynyt mies ampui kohti poliisia, Helsingin Uutiset 28.10.2018). Nämä ovat osoituksia siitä, mitä kotihälytystehtävät voivat pahimmillaan olla. Kuten artikkeleista käy ilmi, vastassa voi olla aggressiivinen henkilö ja tilanne voi muuttua äkillisestikin alkuperäisesti poliisin tietoon tulleesta tilanteesta. Tämän takia asunnon oven taakse menevillä poliiseilla, myös harjoittelijoilla, tulee olla tiedossa, miten tehtävän pystyy hoitamaan mahdollisimman työturvallisesti.

Väkivallan uhka on aina olemassa ja siitä näkökulmasta tarkasteltuna poliisin ammatti poikkeaa monesta muusta ammatista. Hyytin ym. mukaan hyvällä ammattitaidolla työntekijä pystyy lisäämään omaa työturvallisuuttaan. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että ammatillisen roolinsa hyvin sisäistänyt henkilö pystyy olemaan asiakastilanteissa kokonaisvaltaisesti läsnä ja hallitsemaan tunteensa, mikä ennalta estää tilanteen

kärjistymistä ja esimerkiksi asiakkaan tunteiden muuttumista aggressiivisempaan suuntaan. (Hyyti ym. 2014, 50.)

3.2 Työturvallisuus työharjoittelussa

Koivisto ym. kirjoittivat opinnäytetyönsä harjoittelijan osaamisen arvioinnista ja ammatillista osaamista edistävän harjoittelun arvioinnin uudistamisesta. Työturvallisuuden osalta mainitaan, ettei työturvallisuus rajoitu pelkästään annettujen ohjeiden ja määräysten noudattamiseen vaan opiskelijan olisi tärkeää oppia ymmärtämään turvallisten toimintatapojen merkitys ja toimimaan siten, että toiminta ei vaarantaisi häntä itseään, kansalaisia tai työtovereita. (Koivisto ym. 2015, 39.) Harjoittelijaa ei kuitenkaan ensisijaisesti laiteta vaativien tai molempien partiomiesten erityistä asiantuntemusta edellyttävälle tehtävälle. Tämä perustuu toimintatapaan, jonka mukaan niin kutsutun harjoittelijapartion käyttämisestä näissä tehtävissä päättää ensisijaisesti kenttäjohtaja ja toissijaisesti partionjohtaja. (Poliisiammattikorkeakoulu 2017, 7.)

Hyytin ym. mukaan työntekijän turvallisuutta lisää oman ammattiroolin ja tehtävien selkeä hallinta eli työntekijä pystyy hallitsemaan kokonaisvaltaisesti työnsä sekä tiedostaa työnsä antamat mahdollisuudet ja rajat (Hyyti ym. 2015, 49). Harjoittelijalla oman ammattiroolin ja ammattiminän muodostaminen ovat vasta alkutaipaleella. Kuitenkin harjoittelija pystyy pienillä keinoilla lisäämään omaa työturvallisuuttaan, vaikka ei kaikkea muistaisikaan ottaa huomioon. Harjoittelija pystyy hyödyntämään koululla opittuja vuorovaikutustaitoja haastavissa asiakaskohtaamisissa, minkä avulla esimerkiksi aggressiivinen henkilö saataisiin rauhoittumaan ilman tilanteen etenemistä voimankäyttötilanteeksi. Hyväksi todettuja keskustelutapoja tilanteen rauhallisuuden säilyttämiseksi ovat Hyytin ym. mukaan aktiivinen kuunteleminen, asialinjalla pitäytyminen, myötäileminen, empatian osoittaminen sekä vuorovaikutusyritysten lopettaminen (Hyyti ym. 2015, 87–89).

Myös valmistautuminen ja ennakointi ovat kannattavia asioita ottaa huomioon, sillä hyvällä suunnittelulla ja huolellisella valmistautumisella voidaan vaikuttaa ongelmatilanteiden synnyn ehkäisemiseksi ja haastavien tilanteiden hallitsemiseksi (Hyyti ym. 2014, 51.) Kotihälytystehtäviin voi valmistautua ottamalla esimerkiksi selvää asunnossa asuvien henkilöiden rikollisesta entisyydestä, asunnon rakenteellisista piirteistä tai tapahtumahistoriasta asunnossa. Näiden selvittelyiden perusteella poliisipartio pystyy suunnittelemaan paremmin esimerkiksi omaa toimintaansa asunnon ovella eikä sisällä

olevan asukkaan käyttäytyminen tule välttämättä heille yllätyksenä. Harjoittelija pystyy lisäämään tällä tavoin etukäteen omaa sekä partiokaverin työturvallisuutta.

4 AINEISTON HANKINTA JA ANALYYSI

Tässä luvussa käymme kokonaisuudessaan läpi valitsemiamme tutkimus- ja analyysimenetelmiä. Avaamme syitä, miksi olemme tutkimuksessamme päätyneet juuri näihin menetelmiin sekä kerromme keskeisiä peruseriaatteita kyseisistä menetelmistä yleisellä tasolla. Lopuksi käymme läpi, kuinka toteutimme työssämme aineiston analysointia.

4.1 Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus

Päädyimme laadulliseen tutkimukseen, sillä halusimme Kanasen ilmaisemalla tavalla saada tutkittavasta ilmiöstä sekä syvällistä näkemystä että luoda ilmiöstä hyvä kuvaus (Kananen, 2017, 33). Tällä tavoin pystyimme paneutumaan aiheeseemme haluamallamme laajuudella.

Laadullista tutkimusta voidaan kuvailla aineiston ja sen analyysin muotojen kuvaukseksi (Eskola & Suoranta 1998, 13). Tällaista tutkimusta on hyvä selkeyttää muun muassa käytettävien tutkimusmenetelmien sekä esimerkiksi soveltuvien aihevalintojen kautta. Laadulliselle tutkimukselle erityisen luonteenomaisena voidaan pitää pohdinnan merkitystä tutkimuksen kaikissa vaiheissa.

Erilaisia haastattelutyyppjä laadullisessa tutkimuksessa ovat strukturoitu haastattelu, puolistrukturoitu haastattelu sekä teemahaastattelu. Näistä strukturoitu haastattelu on muodoltaan tiukoin ja joustamattomin. Puolistrukturoidussa haastattelussa osaan kysymyksistä on ennalta määrättyt vastausvaihtoehdot, mutta osaan vastaajalla on mahdollisuus vastata omin sanoin. Teemahaastattelu puolestaan tarjoaa mahdollisuudet avoimeen keskusteluun etukäteen tarkkaan valituista teemoista. Näiden teemojen avulla tutkijalla on jälkikäteen helpommat mahdollisuudet tuottaa analyysiä tutkittavana olevasta aiheesta (Eskola & Suoranta 1998, 85). Tutkimuksessamme päädyimme edellä kuvattuun teemahaastatteluun sen luonteen palvellessa tutkimustamme parhaalla tavalla. Teemahaastattelua käymme läpi tarkemmin seuraavassa alaluvussa.

Luonteenomaisena laadulliselle tutkimukselle voidaan pitää varsin pieniä otantoja; tarkoitus on saada esimerkiksi haastateltavalta subjektiivista tietoa, joka voidaan analyysin avulla muodostaa osaksi objektiivista kokonaisuutta. Laadullisessa tutkimuksessa on

tarkoituksenmukaisempaa käydä läpi pienempi otanta ja keskittyä sen kautta saatuun tuotokseen sekä tuotoksen perusteellisempaan analyysiin (Eskola & Suoranta 1998, 18). Tutkimuksessamme kohdejoukko muodostuu neljästä haastateltavasta, mitä voidaan pitää tavanomaisena määränä laadullisessa tutkimuksessa. Halusimme lähteä toteuttamaan tutkimustamme laadullisen menetelmän kautta, jotta saisimme tutkittavasta ilmiöstä syvällisempää tietoa.

Laadullisen tutkimuksen analyysiä voidaan lähtökohtaisesti pitää haasteellisena. Analyysin perusajatuksena voidaan pitää pyrkimystä aineiston selkeyttämiseen sekä tavoitteeseen tuoda esiin uutta tietoa tutkimuksessa käsiteltävästä aiheesta (Eskola & Suoranta 1998, 137). Ongelmia aineiston tulkinnassa saattaa tulla esimerkiksi laaja-alaisista materiaaleista sekä heikosta ymmärryksestä tutkittavan ja tutkijan välillä. Mikäli tutkittava ja tutkija eivät niin kutsutusti puhu samaa kieltä, voi johtopäätöksien ja tulkintojen tekeminen olla haastavaa. Tulkintaan voidaan suhtautua kahdella tavalla: joko tehdä tulkintoja tiukasti suoraan aineistosta tai pitää aineistoa vain teoreettisena lähtökohtana tutkijan omille ajatuksille.

Käytännössä lähdimme toteuttamaan tulkintaa tutkimuksessamme suoraan aineiston pohjalta. Jäsentelimme aineiston siten, että pystyimme tuottamaan siitä analyysia suhteessa ennalta määrittelemiimme tutkimuskysymyksiin sekä kokoamaamme teoreettiseen viitekehykseen.

4.2 Teemahaastattelu

Teemahaastattelulla tarkoitetaan Eskolan ja Suorannan mukaan haastattelua, jossa sen aihealueet, niin kutsutut teemat, ovat ennalta määriteltäviä. Teemahaastattelulle luonteenomaista on, että haastattelu käydään teemojen pohjalta, eikä kysymyksiä ole valmiiksi muotoiltu tiettyyn muotoon tai järjestykseen. (Eskola & Suoranta, 1998, 86.) Hirsjärvi ja Hurme peräänkuuluttavat, että teemahaastattelussa teemat toimivat eräänlaisena muistilistana haastattelijalle, jotta tietyt aihealueet tulisivat toteutettua. Itse kysymykset haastattelussa muodostuvat enemmänkin vuorovaikutustilanteessa. Olennaista on riittävän väljät kysymykset, jotta koko tutkittavissa olevalla ilmiöllä olisi mahdollisuus paljastua. (Hirsjärvi & Hurme, 2008, 66–67.)

Valitsimme teemahaastattelun tutkimukseemme, sillä kyse on vahvasti kokemusperäisestä tutkimuksesta ja halusimme saada mahdollisimman hyvän kuvan haastateltavien ajatuksista. Teemahaastattelun avulla pystyimme jaottelemaan aihealueet siten, että haastateltavien

näkemyksiä oli helpompi koostaa yhteen ja saada heidän kokemuksiin teemoittain kartoitettua.

Teemat haastatteluissamme valikoituivat lineaarisella perusteella; halusimme selvittää kokemuksia ennen työharjoittelua, sen aikana sekä jälkeen. Tällä tavoin pyrimme tuomaan esiin työharjoittelun vaikutuksia sekä sitä, kuinka hyvät valmiudet koulutus tarjoaa työharjoittelua ja oikeaa työelämää varten. Tämän lisäksi aiheemme sivuaa hieman työharjoittelussa olevan harjoittelijapartion toimintaa sekä yleisemmällä tasolla koko kenttäryhmän toimintaa. Loppupohdintana esitämme haastateltavien omia kokemuksia työharjoittelun jälkeisestä ajasta, ammatillisen minän kehittymisestä ja mahdollisista haasteista työturvallisuuden suhteen.

Haastatteluiden tarkoituksena on tuoda esiin harjoittelijoiden omia näkemyksiä ja kokemuksia työharjoittelun valvonta- ja hälytyssektorin aikana tapahtuneista kotihälytystehtävistä. Kokemusperäisenä tutkimuksena mielenkiintoa aiheeseen tuo myös eri puolilla Suomea työharjoittelussa olevat haastateltavat. Eri maantieteellisten sijaintien avulla pyrimme saamaan aikaan laajempaa käsitystä kokemuksista, vaikka kyseessä on kokemuspohjainen tutkimus, jossa otannat ovat pienet. Käytännössä tutkimuksessamme laaja-alaista yleistämistä ei tehdä, vaan tarkoitus on herättää ajatuksia ja tietoisuutta tutkittavana olevastamme aihealueesta.

Teemahaastattelua hyödyntämällä on haastattelujen aikana helppo muodostaa lisäkysymyksiä käsittelyssä olevan teeman ja aiheen ympärille sen mukaan, mihin vastauksia haluaa. Tutkimukseemme ja sen aiheeseen erityisen soveltuvaa on teemahaastattelun avoimuus; haastateltava ei ole sidottu yhteen ainoaan vastausvaihtoehtoon. Toisaalta tämä omalta osaltaan tuo haasteita haastatteluiden jälkeiseen analyysityöhön. Kaiken kaikkiaan tutkittavaan aiheeseen suhteutettuna teemahaastattelu on toimivin vaihtoehto, jota halusimme lähteä toteuttamaan.

4.3 Kohdejoukko ja aineiston kerääminen

Tutkimuksemme kohdejoukoksi valikoitui jo tutkimuksen nimestäkin esiin nouseva harjoittelijat. Tarkemmin määriteltynä tutkimuksemme kohdejoukkona on työharjoittelun suorittaneet poliisiopiskelijat. Valikoimme haastatteluihin neljä samaan aikaan eri puolilla Suomea työharjoittelussa ollutta poliisiopiskelijaa. Puolet heistä ovat miehiä ja puolet naisia. Haastateltavat ovat keskenään eri ikäisiä. Tällä tavoin pyrimme saamaan mahdollisimman

laajan kuvan harjoittelujakson onnistumisesta kokonaisuutena, vaikka suoranaista vertailua tutkimuksessa emme suorita.

Kohdejoukkomme poliisiopiskelijat ovat käyneet läpi saman Poliisiammattikorkeakoulun koulutuksen samaan aikaan ja siten lähtökohdat koulutuksen suhteen ovat heillä keskenään yhdenvertaiset. Mielenkiintoa asetelmaan kuitenkin lisää se, että poliisiopiskelijat olivat työharjoittelussa erilaisissa ympäristöissä, joissa käytännön toimintamallit ovat toisiinsa verrattuna hyvin vaihtelevia.

Haastattelukutsut lähetettiin haastateltaville sähköpostitse. Kutsun sisältämä saatekirje löytyy tutkimuksen liitteenä 2. Kyseisestä saatekirjeestä ilmeni, että kaikki haastattelut suoritettaisiin ehdottoman luottamuksellisesti siten, ettei haastateltavien henkilöllisyys ole selvitettävissä tutkimuksen suorittamisen jälkeen. Lisäksi saatekirjeessä informoitiin haastateltavia haastatteluiden nauhoittamisesta sekä litteroinnista ja mahdollisuudesta tutustua omasta haastattelusta koottuun materiaaliin ja johtopäätöksiin ennen opinnäytetyön palauttamista. Haastateltavat saivat saatekirjeessä tiedon myös oman haastattelunsa pohjalta koottujen aineistojen hävittämisestä valmiin opinnäytetyön palauttamisen jälkeen.

Haastatteluissa esitimme kysymykset haastateltaville samassa järjestyksessä. Haastatteluissa käytetty teemahaastattelun kyselyrunko on tutkimuksen liitteenä 1. Kyseiset haastattelut suoritettiin yksilöhaastatteluina Tampereella Poliisiammattikorkeakoululla. Emme erittele tai yksilöi haastateltavia tutkimuksen tuloksissa tai johtopäätöksissä.

4.4 Analyysimenetelmät

Haastattelut nauhoitettiin ääninauhalle ja litteroitiin eli tuotettiin kirjalliseen muotoon. Tekemämme litteroinnit keskittyvät tarkkuustasoltaan ainoastaan puheen litteroimiseen tekstimuotoon. Emme ole litteroinneissa ottaneet huomioon esimerkiksi puheenvuorojen välisiä taukoja tai tapoja ilmaista vastauksia nonverbaalisella tavalla. Keskityimme puheen litterointiin, sillä aihealueemme kannalta se oli olennaisinta. Halusimme selvittää harjoittelijoiden omia kokemuksia esitetyistä teemoista, eikä varsinainen ilmaisumuoto ollut aiheemme kannalta merkityksellistä.

Ruusuvuoren mukaan litteroitu teksti on jo kertaalleen tulkittu versio tutkittavasta tilanteesta. Analyysi tutkimuksessamme perustuu näiden litteroitujen aineistojen pohjalle, vaikka Ruusuvuoren mukaan perusteltua olisikin analysoida materiaalia ensisijaisen aineiston; nauhoitetun puheen perusteella. (Ruusuvuori ym. 2010, 427.) Materiaalin

laajuuden vuoksi analyysityö on helpompaa suorittaa litteroidun aineiston pohjalta. Tarvittavissa määrin tarkennuksia teemme alkuperäisestä äänitallenteesta.

Kokosimme litteroinneista teemoittain yhteen kokemuspohjaista tutkimustietoa. Haastattelujen lisäksi analysoimme niihin perustuvaa tietoa suhteessa kokoamaamme teoreettiseen viitekehykseen. Pyrimme saamaan kokemuspohjaisista haastattelutiedoista joko teoriaa tukevaa tai sitä horjuttavaa analyysia. Tarkoituksena on tuoda tällä tavoin vertailemalla esiin joitakin ilmiöitä, mitä haastateltavat ovat kokeneet. Haastateltavien välille emme muodosta varsinaista vertailua, sillä kyseessä on pieni otanta ja intressimme tutkimuksessa on tuottaa kokemuspohjaista ja mielenkiintoa herättävää tietoa.

Tutkimuksessamme analyysityö lähti käytännössä liikkeelle äänitallenteiden litteroimisesta. Litteroinneista purimme teemoittain materiaalia vastaamaan aiemmin määrittelemiämme tutkimuskysymyksiä. Toisin sanoen jäsentelimme litteroidun materiaalin viiden alaotsikon alle. Haastattelujen tuottamaa materiaalia analysoimme suhteessa tutkimuksemme tutkimuskysymyksiin sekä teoreettiseen viitekehykseen.

5 TULOKSET

Tässä luvussa esittelemme tutkimuksemme tuloksia. Kyseiset tulokset esitämme taulukossa 1, jonka jälkeen puramme tuloksia yksityiskohtaisemmin pienemmissä osioissa. Näiden pienempien osioiden avulla pyrimme selkeyttämään tutkimustuloksiamme suhteessa ennalta määriteltäviin tutkimuskysymyksiin.

Taulukossa 1 vasemmalla on esitetty tutkimuskysymystemme pohjalta määritellyt analysoitavat aihekokonaisuudet, teemat. Oikealle puolestaan olemme koostaneet haastattelujen perusteella määritellyt eniten esiintyneet yksinkertaistetut vastauskokonaisuudet.

Taulukko 1. Haastattelujen litterointien yksinkertaistettu koonti.

Tutkittavat kokonaisuudet	Pääasiallinen teema haastattelutuloksista
Haasteet kotihälytystehtävillä työturvallisuuden suhteen	TUNTEMATON YMPÄRISTÖ

Koulutus ja sen riittävyys	MELKO RIITTÄVÄÄ, KÄYTÄNNÖN HARJOITTEITA ENEMMÄN
Huomiointi ”harjoittelijana”	HYVÄÄ OHJEISTUSTA
Ohjaajan tai partiokaverin toimintamallit kotihälytystehtävillä	VASTASI KOULUTUSTA PÄASIASSA
Muutokset ammattitaidossa ja ajatusmaailmassa työturvallisuuden suhteen	KEHITTYNYT AMMATTITAITO
Omat kokemukset suoriutumisesta työturvallisesti kotihälytystehtävillä	PÄÄASIASSA TYÖSKENTELEY OLLUT TYÖTURVALLISTA

5.1 Haasteet kotihälytystehtävillä työturvallisuuden suhteen

Haastatteluista tuli ilmi kaksi asiaa, jotka haastateltavat kokivat haasteellisimmaksi. Toinen on tuntematon ympäristö kotihälytystehtävillä ja toinen ylipäättään kokonaisuuden hallitseminen.

”Yleensä se kämppä tai mihin mennäänkään kotihälytyskeikalle, niin sehän on luultavasti ihan täysin tuntematon paikka meille ja et se rakennuksen pohjapiirros, mitä siellä on, ketä siellä on, mitä ne tekee, niin meillä ei oo mitään tietoo.”

”Se arvaamaton tilanne oli se haastavin--.”

Tuntematon ympäristö koettiin haastavaksi, koska yleensä ei ollut mitään tietoa siitä, mitä asunnossa tai vastaavassa paikassa on partiota vastassa. Lukitut ovet, asunnon pohjapiirros, henkilöiden tuntemattomuus, kerrosten määrä asunnossa sekä tilanteen arvaamattomuus koettiin vaarallisimmiksi asioiksi kotihälytystehtävillä. Tehtäviin ei koettu pystyvän varautumaan muuten, kuin noudattamalla niitä työturvallisia toimintamalleja, joita koulutuksen aikana oli opeteltu.

Yksi haastateltavista nosti haasteena esiin kokonaisuuden hallitsemisen. Tämän suhteen hän koki haasteellisena, että tilanteen tulisi ennen kaikkea säilyä poliisin johdettavana.

”Lähinnä se kokonaisuuden ylläpitäminen – et se pysy tavallaan koko tilanne meidän johdettavana. ”

5.2 Koulutus ja sen riittävyys

”Mun mielestä oli aika kattava toi koulutus liittyen kotihälytyskeikkoihin. – Sillä opetuksella, mitä saatiin, niin se oli mun mielestä ihan riittävä siihen, miten siellä kentällä tuli hoidettua niitä kotihälytyskeikkoja.”

Koulutusta pidettiin pääosin riittävänä kokonaisuutena, mikä omalta osaltaan tuki työharjoitteluun lähtemistä. Hyväksi todettiin myös harjoitusten vaatimustaso ja niiden sisältämät yllättävät tilanteet, jotka opettivat tietynlaista varautumista työ- ja tosielämää ajatellen.

”Siinä oli huonoo, että käytännössä oppilaat opetti toisiaan – Opettajat oli siinä suunnittelussa mukana ja katto et se on ok, mut sit, ku se toteutuspäivä koitti, niin oppilaat veti niitä rasteja toisilleen ja siinä ylipäätään toistomäärät jäi aika vähäsiks.”

” Ja sitten ehkä semmonen vielä niinku kehityskohteena, että enemmän vois olla niitä käytännön harjoitteita.”

Koulutuksen ongelmiksi haastateltavat kokivat käytännön harjoitteiden vähäisen määrän. Niitä tulisi olla enemmän, varsinkin erilaisia niin kutsuttuja keikkaharjoituksia koskien kotihälytystehtäviä. Toiseksi ongelmakohtaksi esitettiin käytännön harjoitteet, jotka olivat pääosin opiskelijoiden itse suunnitteleimia, roolittamia ja toteuttamia. Opettajat olivat hyvin mukana suunnitteluvaiheessa, mutta harjoituspäivät koettiin usein liian itseohjautuviksi. Kolmanneksi ilmi tuli toistojen vähäinen määrä harjoituspäivinä yksittäistä henkilöä kohti.

”Mietin henkilökohtaisesti aina sitä --, että miks me harjoitellaan semmosia, kun valtaosa kotihälytystehtävistäkin menee aika silleen normaalisti. Mutta sitten se osoittautui myöhemmin tuolla harjoittelussa, että miksi niihin yllättäviin tilanteisiin kannattaa nimenomaan varautua, koska muuten se taso tai suoritustaso laskee, kun luottaa liikaa, että kaikki on siellä hyvin.”

Yksi haastateltavista toi esiin tärkeänä asiana koulutuksessa sen, että harjoiteltiin haastavampia tehtäviä. Tässä hyötynä haastateltava koki, että tietty taitotaso tulisi jo

koulutuksessa rakennettua riittävän korkealle, jotta työelämässä kykenisi selviytymään tavallisimpien tehtävien lisäksi myös tarpeen tullen haastavammista tilanteista.

5.3 Huomiointi ”harjoittelijana”

Harjoittelijan huomioiminen ja opastus kotihälytystehtävillä koettiin pääsääntöisesti hyväksi. Yksi haastateltavista kertoi, että hänellä oli heti ensimmäisessä työvuorossa kotihälytystehtävä, jonka ohjaaja oli hoitanut hyvin esimerkiksi neuvomalla, kuinka portaissa liikutaan ja miten kannattaa sijoittautua mahdollisimman hyvin. Partiokavereiden vaihtelevuus toi kuitenkin omalta osaltaan haasteita toimintaan, sillä jokaisella oli oma tapansa ohjata ja opastaa: toiset tekivät sitä enemmän kuin toiset.

”Kyllä pääpiirteittäin jokaisen kanssa käytiin tehtävälle mennessä läpi, että mitä siellä kohteessa yleensä on, jos se oli tuttu. – Se ite suoritus vaikutti ehkä, että toisissa paikoissa tavallaan se suoritus oli liian semmosta suoraviivaista ja rohkeesti etenevää.”

Ilmi tuli lisäksi harjoittelijan oma asennoituminen tehtäviin. Oma aktiivisuus koettiin tärkeänä. Esimerkiksi kysymällä tulevan tehtävän luonteesta kyettiin parantamaan omaa valmistautumista tehtävään. Koulutus toimintatavoista vastasi pääosin sitä, miten ohjaajat toimivat oikeassa elämässä. Yhden haastateltavan mukaan koulussa opetetut työturvalliset toimintamallit vastasivat myös työharjoittelussa käytettyjä malleja. Toisen haastateltavan mukaan koulussa opetetut asiat vastasivat jossain määrin työelämän oikeiden tilanteiden hoitamista, mutta jokaisella partiokaverilla oli myös omat rutinoituneet tapansa tehdä tiettyjä asioita. Näihin tapoihin pystyi kuitenkin pienellä soveltamisella mukautumaan. Opastusta olisi toivottu lisää varsinkin työharjoittelun alkuvaiheessa, mutta pääosin kaikilla haastateltavilla oli opastuksesta hyviä kokemuksia.

”Varsinkin siinä alkuvaiheessa niin olis vielä enemmän saanu käydä sitä läpi, että kumpi tekee ja mitäkin ja niinku mitä multa odotetaan.”

5.4 Ohjaajan tai partiokaverin toimintamallit kotihälytystehtävillä

”Vastasivat opetusta, se miten koulussa opetettiin työturvallista toimintatapaa niin kyllä ne vastas niitä käytännössä tehtäviä toimintamalleja.”

Haastateltavilta kysyttäessä ohjaajan tai partiokaverin toimintamalleista kotihälytystehtävillä puolet haastateltavista olivat sitä mieltä, että kyseiset toimintamallit

vastasivat koululla opetettuja malleja. Eräs haastateltavista oli sitä mieltä, että osittain nämä käytännöt vastasivat koululla saatuja oppeja. Eri partiokavereilla oli lisäksi havaittavissa tietynlaisia omia tottumuksia, joten tilanteisiin varautumisessa oli otettava huomioon, kuka partiokaveri oli kyseessä. Yksi haastateltavista oli kuitenkin sitä mieltä, että koulutuksessa opittujen mallien avulla pystyi sopeutumaan erilaisiin tilanteisiin.

”Kyllähän ne jossain määrin vastas ainakin opetusta, mutta kyllä jokaselta myös löyty ne semmoset omat ehkä vähän semmoset rutinoituneet toimintamallit ja, että kuinka joku on tottunut niitä ehkä tekemään tiettyjä juttuja.”

Yhden haastateltavan mielipide erosi muista haastateltavista siten, etteivät hänen mielestään partiokaverin toimintamallit kotihälytystehtävillä käytännössä vastanneet koululla opittuja malleja. Hänen mielestään useissa tilanteissa toimittiin liian rutinoituneesti ja varomattomasti nojautuen ajatukseen, ettei pitkään aikaan ole sattunut mitään. Tällä tavoin haastateltavalla itsellään oli myös ajatus, että toisin toimimalla työturvallisuus olisi säilynyt paremmin.

”Mun mielestä niinkun valtaosalla tuli selkeästi ilmi se, että mennään sillä tuurilla ja ei oo niinku pitkään aikaan sattunut mitään semmosta yllättävää.”

5.5 Muutokset ammattitaidossa ja ajatusmaailmassa työturvallisuuden suhteen

”Ehkä sen työturvallisuuden näkee sillain eri valossa, et oikeesti et miten suuri merkitys sillä on.”

Haastateltavista kaikki neljä kokivat, että jollain tapaa heidän ajatusmaailmoissaan ja ammattitaidossa on tapahtunut positiivista muutosta työturvallisuuden suhteen. Vaikka muotoilutavat hieman erosivat toisistaan, sisällöltään haastateltavat olivat sitä mieltä, että työturvallisuuden hahmottaminen on helpottunut harjoittelun suorittamisen myötä. Yksi haastateltavista kuvasi suhtautumisen työturvallisuuteen muuttuneen siten, että työharjoittelun suorittamisen jälkeen ajattelutapaan on tullut uudenlaisia nyansseja, joiden avulla työturvallisuuden merkityksen ymmärtää paremmin.

”Siinä on pysynyt samat toimintamallit ja varsinkin tota työturvallisuutta katsoen, mut siihen on tullut lisää pieniä nyansseja tai tämmösiä pieniä asteikkoja, mitä osaa ottaa paremmin huomioon työharjoittelun jälkeen.”

Ainoastaan yksi haastateltavista esitti ajatusmaailman muuttumista sen suhteen, että työharjoittelun aikana työturvallisuuden hahmottaminen kohdistui myös partiokaverin huomioimiseen. Tämän oivaltamisen pohjalta haastateltava koki, että hänen ammattitaidossaan oli tosiasiasa tapahtunut kehittymistä, sillä hän pystyi huomioimaan itsensä lisäksi myös muut.

”Ei ajattele vaan omaa napaansa, vaan kattoo myös sen kaverin perään.”

5.6 Omat kokemukset suoriutumisesta työturvallisesti kotihälytystehtävillä

Kaksi haastateltavista koki suoriutuneensa kokonaisuudessaan hyvin työturvallisesti kotihälytystehtävillä ja kaksi heistä kokivat suoriutuneensa pääosin työturvallisesti kyseisillä tehtävillä. Yksi haastateltavista kertoi, että oma epävarmuus lisääntyi, mikäli ei ollut samalla aaltopituudella partiokaverin kanssa.

”No kyllä joo varmasti pääosin. Ja onneksi mitään semmosta äkkilannetta ei tapahtunut.”

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä luvussa käsittelemme tutkimuksemme tuloksia suhteessa muotoilemiimme tutkimuskysymyksiin sekä teoreettiseen viitekehykseen. Käymme läpi sisältöä yksi tutkimuskysymys kerrallaan. Johtopäätöksiä lisäksi esitämme haastatteluista esiin nousseita kehittämisehdotuksia.

6.1 Tietotaito työturvallisuudesta ennen työharjoittelua

Kokevatko harjoittelijat, että työharjoitteluun lähtiessään heillä oli tarvittava tietotaito suoriutua kotihälytystehtävästä työturvallisesti?

Kerätyn aineiston pohjalta voidaan todeta, että koulutus antaa suhteellisen hyvät lähtökohdat työturvalliseen toimimiseen käytännön työelämässä. Kotihälytystehtävistä on opetuksessa omat harjoituksensa ja yhtenä osaamistavoitteena on, että opiskelijat osaavat soveltaa koulutuksen mukaisia tieto-, taito- ja arvoperustaa sekä opittuja toimintamalleja. Työturvallisuutta sivutaan eri opintokokonaisuuksissa, kuten valvonta- ja hälytystoiminnassa ja voimankäytön koulutuksessa. Jälkimmäisessä opintojakson tavoitteena on, että opiskelija perehtyy työturvalliseen toimimiseen ja osaa soveltaa

poliisitaktisia menetelmiä työturvallisuus huomioon ottaen (Poliisiammattikorkeakoulun opintosuunnitelma 2018–2020, 29, 31).

Haastateltavien mukaan koulutus oli ennen työharjoitteluun lähtöä melko kattavaa. Koulutus koettiin riittäväksi siltä osin, millaisia keikkoja oli ja miten ne hoidettiin työharjoittelussa. Yksi haastateltavista mainitsi, että harjoitusten vaatimustaso ja yllättävät tilanteet tukivat työharjoittelussa koettuja todellisia tilanteita. Haastateltavat kokivat myös, että koulussa opetetut työturvalliset toimintamallit vastasivat osittain työelämässä käytettyjä malleja tai ainakin niihin pystyi mukautumaan pienellä soveltamisella. Kaikki haastateltavat katsoivat, että heillä oli tarvittava tietotaito suoriutua kotihälytystehtävistä pääsääntöisesti työturvallisesti. Tähän liittyy olennaisesti se, että partiokaverin kanssa on yhtenäinen käsitys tehtävän hoitamisesta, jotta epävarmuuden tunnetta ei harjoittelijalle pääsisi muodostumaan.

6.2 Kokemuksia harjoittelijana kohtelemisesta

Kuinka harjoittelijat kokivat, että heidät huomioitiin ”harjoittelijana” näillä tehtävillä?

Harjoittelun ohjaajan tehtävänä on muun muassa varmistaa, että harjoittelija noudattaa työturvallisia toimintatapoja ja jälkikäteen arvioida harjoittelijan osaamista työturvallisuuden näkökulmasta (Poliisiammattikorkeakoulu 2017, 9). Vaihtelevuutta huomiointiin toi eri partiokaverit ja heidän jokaisen omat toimintapansa. Toiset opastivat enemmän kuin toiset ja joillakin oli yhden haastateltavan mielestä liian suoraviivaisia tapoja edetä kotihälytystehtävillä. Etenkin työharjoittelun ensimmäisiin työvuoroihin olisi kaivattu lisää ohjeistusta sekä neuvoja siihen, mitä harjoittelijalta itseltään odotetaan ja mikä on esimerkiksi roolijako tehtäväpaikalla.

Haastateltavat kokivat, että heidät huomioitiin pääsääntöisesti hyvin kotihälytystehtävillä. Yleensä haastateltavien kanssa oli käyty läpi jonkinlaista toimintasuunnitelmaa tehtävälle mennessä etenkin, jos kyseessä oli jollain tavalla haastavampi tehtävä. Tämä tukee sitä, ettei harjoittelijapartiota ensisijaisesti saa laittaa vaativaan tilanteeseen (Poliisiammattikorkeakoulu 2017, 7). Yksi haastateltavista esitti harjoittelijan oman aktiivisuuden tärkeyden osana harjoittelijan huomiointia. Kyselemällä partiokaverilta askarruttavia asioita voi nostaa omaa valmistautumisen tunnetta tehtävälle mentäessä. Valmistautumisen tärkeys kävi ilmi myös tutkimuksen teoriaosuudessa, sillä hyvällä valmistautumisella ja ennakkoinnilla pystytään mahdollisesti välttämään ongelmatilanteet jo niiden syntyvaiheessa (Hyyti ym. 2015, 51).

Tähän tutkimuskysymykseen liittyen kysyimme haastateltavilta myös ohjaajan tai partiokaverin toimintamalleista kotihälytystehtävillä. Valvonta- ja hälytysosaamisen koulutuksessa opiskelijat oppivat muun muassa poliisitaktisista menetelmistä, joita työharjoittelun aikana olisi tarkoitus konkreettisesti päästä soveltamaan (Poliisiammattikorkeakoulun opintosuunnitelma 2018–2020, 7). Haastateltavat kertoivat, että työelämässä ohjaajan tai partiokaverin toimintamallit saattoivat käytännössä olla osittain erilaisia verrattuna koulutuksen kautta opittuihin malleihin. Koulutuksen pohjalta opitut toimintatavat antoivat kuitenkin hyvät valmiudet työelämässä soveltaa omaa toimintaansa eri partiokavereiden kanssa.

6.3 Ammattitaito ja ajatusmaailma työturvallisuuden suhteen

Kokevatko harjoittelijat, että heidän oma ammattitaitonsa tai ajatusmaailmansa työturvallisuuden suhteen kotihälytystehtävillä on muuttunut harjoittelun aikana?

Tutkimuksessamme kerätyn aineiston pohjalta voidaan osoittaa, että kaikilla haastateltavilla oli jossain määrin sama ajatus siitä, että oma ammattitaito ja ajatusmaailma olivat muuttuneet työturvallisuuden suhteen työharjoittelun suorittamisen jälkeen. Yhtenä arviointikriteerinä työharjoittelussa on työturvallisuus, joten sen merkitystä voidaan pitää olennaisena oppimiskohteenä. Valvonta- ja hälytystoiminnan osajaksoa työharjoittelun aikana voidaan pitää riittävänä, sillä ainakin työturvallisuuden suhteen haastateltavat kokivat kehittyneensä. (Poliisiammattikorkeakoulu 2017, 5.)

Ennen työharjoittelua opiskelijat ovat läpikäyneet myös valvonta- ja hälytysosaamisen opintokokonaisuuden, jonka oppimistavoitteena työturvallisuus näyttäytyy. Yksi haastateltavista mainitsi myös, että koululta oli tullut tietyt työturvallisen toiminnan mallit, joiden pohjalta oli ammattitaitoa hyvä lähteä kehittämään. Kaikki haastateltavat olivat sitä mieltä, että ajatusmaailma työturvallisuudesta oli jo jollakin tasolla olemassa ennen työharjoittelua, joten koulutus oli luonut heille hyvän pohjan lähteä kehittämään työturvallista ajattelua myös käytännön työnteossa. Erityisesti valvonta- ja hälytysosaamisen opinnoissa on painotettu toimimista kotihälytystehtävillä, minkä haastateltavat myös mainitsivat työturvallisuusajattelua helpottavana kokemuspohjana. (Poliisiammattikorkeakoulun opintosuunnitelma 2018–2020, 46.)

Yksi haastateltavista pystyi laajentamaan työturvallisuusajattelua kattamaan itsensä lisäksi myös partiokaverinsa. Työharjoittelun yhtenä tavoitteena on Poliisiammattikorkeakoulun tutkintosäännön mukaan perehdyttää opiskelija ohjatusti käytännön työtehtäviin sekä opitun

soveltamiseen työelämässä (Poliisiammattikorkeakoulun opintosuunnitelma 2018–2020, 7). Tämän tavoitteen voidaan katsoa täyttyvän hyvin, sillä harjoittelija on todellisuudessa oppinut laajentamaan työturvallista ajattelua koskemaan oman toimintansa lisäksi myös muuta työyhteisöä, tässä tapauksessa omaa partiokaveria. Myös Koivisto ym. mukaan työharjoittelussa valvonta- ja hälytyssektorilla arvioidaan työturvallisuudesta yhtenä osiona sitä, ettei harjoittelija vaaranna toiminnallaan kansalaisia, työtovereita eikä itseään (Koivisto ym. 2015, 39).

6.4 Koulutuksen kehittäminen

Olisiko mahdollisesti koulutuksessa jotain kehitettävää?

Ammattiroolin ja tehtävien selkeä hallinta edistää työturvallista tekemistä, kuten jo tutkimuksen teoriaosuudessa esitettiin (Hyyti ym. 2015, 49). Ammattimiuus ja -rooli kehittyvät kaiken aikaa ja harjoittelija alkaa rakentaa sitä opiskelujen aikana sekä luennoilla, että käytännön harjoituksissa. Opiskelija on työharjoittelun aikana vahvasti harjoittelija – statuksen alla, mutta hän voi silti joutua jo ensimmäisten työvuorojen aikana vaarallisiin tilanteisiin, vaikka sitä pyritään välttämään. Harjoittelijaakaan ei suojaa työturvallisuuslain 4 luvun 23 §:n tuoma kieltäytyminen vaaraa aiheuttavista tilanteista, vaan hän joutuu poliisina suorittamaan poliisille kuuluvan tehtävän. Kolme neljästä haastateltavasta oli sitä mieltä, että koulutukseen tarvittaisiin lisää käytännön harjoitteita, vaikka sinänsä opetus koettiin melko kattavana. Vaikka koulutus sisältää paljon myös käytännön harjoitteita ongelma nähtiin siinä, että yksittäiselle opiskelijalle toistojen määrä harjoitteissa oli liian vähäinen.

Teoriaosuudessa käsitelimme erilaisia valvonta- ja hälytysosaamisen osajaksoon kuuluvia harjoitteita. Niiden pohjalta voidaan päätellä, että eri poliisin tehtäviin liittyviä kokonaisuuksia ja niihin kuuluvia harjoituksia on paljon. Näistä esimerkkejä ovat kotihälytystehtävät, liikenteessä toimiminen sekä erilaiset poliisitaktiset menetelmät. (Poliisiammattikorkeakoulun opintosuunnitelma 2018–2020, 46–47.) Haastateltavien mielestä huonoa koulutuksessa on, että käytännön harjoitteet olivat opiskelijoiden itse suunnittelemissa, ohjaamissa ja toteuttamissa. Opettajien osuutena oli tarkastaa opiskelijoiden suunnittelemat ”rastit”, mutta vetovastuu niistä jäi opiskelijoille itselleen. Tällä tavoin huomio oppimisesta erkaantui, sillä opiskelijoiden täytyi keskittyä kokonaan erilaisiin tehtäviin.

6.5 Kehittämisehdotukset

Yhtenä osaamistavoitteena valvonta- ja hälytysosaamisen opintokokonaisuuteen on kirjattu toimintatapojen soveltaminen (Poliisiammattikorkeakoulun opintosuunnitelma 2018–2020, 36). Jotta soveltamista voisi tapahtua, tulee pohjalla olla paljon toistoja, vaikka käytännön harjoitteiden määrä ja niihin käytettävä aika ovat pääsääntöisesti resurssikysymyksiä. Kuten tutkimuksemme haastatteluista kävi ilmi, lähes jokainen haastateltavista mainitsi toistojen määrän kehittämiskohteeksi. Monet opintojen aikana opetettavat asiat ovat täysin uusia opiskelijoille, eikä niitä kykene sisäistämään yhden tai kahden harjoituskerran aikana. Yhden harjoituksen aikana kukin opiskelija pääsee yhdestä kolmeen kertaa suorittamaan jonkin tehtävän. Pahimmassa tapauksessa yksi ja ainoa suorituskerta voi epäonnistua, mikä voi lisätä opiskelijan epävarmuutta kyseisten tehtävien hoitamiseen jatkossa. Tutkimuksemme perusteella toistojen määrää yksittäisissä harjoituksissa olisi hyvä lisätä, jotta niistä oppimisen pystyisi maksimoimaan.

Toisaalta koulutuksen aikana tapahtuva käytännön harjoitusten toteuttaminen koettiin tapahtuvan liian opiskelijälähtöisesti. Kukaan opiskelija ei ole päivääkään tehnyt oikeita poliisille kuuluvia työtehtäviä ennen työharjoitteluun lähtöä, joten opiskelijälähtöinen harjoitusten toteuttaminen ei välttämättä tuo esille kaikkia aspekteja, joita erilaisiin tehtäviin kuuluu. Resurssien puitteissa on ymmärrettävää, että opiskelijat itse toimivat harjoituksissa maalihenkilöinä, mutta harjoitusten kokonaisvaltainen suunnittelu tulisi jättää enemmän opettajien kuin oppilaiden vastuulle.

Ilmi tuli myös vaihtuvien partiokavereiden erilaiset toimintamallit, joiden myötä harjoittelijat joutuivat soveltamaan koululta opittuja toimintamalleja sopivimmiksi yhteistoiminnan sujuvuuden kannalta. Tämä tuki haastateltavien mukaan myös erilaisten tapojen oppimista, mutta se koettiin toisaalta myös haasteeksi. Toimintamallien saaminen samoiksi kautta maan olisi hieno ajatus ja tähän varmasti pyritäänkin, mutta niitä tulee varmasti olemaan aina yhtä monta kuin on poliiseja ja poliisilaitoksia. Ideaalina voitaisiinkin pitää, että olisi yhdenlinjainen perustoimintamalli, jota koulutettaisiin kaikille poliiseille valtakunnallisesti.

7 POHDINTA

Tässä luvussa pohdimme opinnäytetyötämme kokonaisuudessaan. Lisäksi arvioimme opinnäytetyömme luotettavuutta ja eettisyyttä.

Opinnäytetyötä suunniteltaessa lähdimme hakemaan kokemuspohjaista tuotosta, jonka avulla harjoittelijat saisivat tuoda esiin omia kokemuksiaan tutkimuksemme aiheeseen liittyen. Lisäksi halusimme kartoittaa mahdollisesti haastatteluista ilmi tulevia kehittämisehdotuksia koskien työmme aihetta ja etenkin siihen liittyvää koulutuksen riittävyyttä. Mielestämme pystyimme hyvällä laajuudella vastaamaan kaikkiin tutkimuksen alussa esitettyihin tutkimuskysymyksiin.

Tämä oli molemmille meistä ensimmäinen opinnäytetyöprosessi. Se toi kirjoittamisprosessiin omalta osaltaan haasteita, sillä jouduimme käyttämään paljon aikaa erilaisiin perusasioihin aina opinnäytetyön rakenteesta tieteelliseen kirjoitustyyliin. Aiheemme teoriaosuuteen kulminoitui kolme eri kokonaisuutta: poliisi (AMK) -tutkinnon koulutus, työturvallisuus sekä kotihälytystehtävät. Pohdimme pitkään, mitä asioita haluamme tuoda ilmi, miten tuomme ne ilmi sekä mitkä ovat soveltuvia lähteitä työhömmе. Haasteita toi hyvien lähteiden löytäminen teoriapohjaan, sillä etenkin kotihälytyksistä ja niiden muodoista oheiskirjallisuutta ei käytännössä ole. Koemme kuitenkin onnistuneemme lopulta löytämään tutkimusta varten tarvittavan teoriapohjan.

Toisen haasteen kirjoittamisprosessiin toi kahden eri kirjoittajan kädenjäljet. Toinen meistä oli työharjoittelun ajan Pohjois- ja toinen Etelä-Suomessa, joten yhteydenpitoa pystyttiin toteuttamaan lähinnä ainoastaan viestien välityksellä. Jouduimme ajoittain käymään läpi kirjoituksiamme, jotta niiden kirjoitustyyli olisi mahdollisimman yhtenäinen. Kuitenkin lopulta saimme muodostettua kokonaisuudesta kielellisesti melko yhdenmukaisen ja ehyen.

Onnistuimme mielestämme valitsemaan tutkimukseemme oikeat tutkimus- ja analyysimenetelmät. Laadullinen tutkimusote sekä teemahaastattelu tukivat tutkimuksemme etenemistä juuri oikealla tavalla. Laadulliseen tutkimukseen päädyimme sen syvällisemmän luonteen vuoksi; halusimme saada mahdollisimman hyvän käsityksen tutkittavana olevasta aihekokonaisuudesta. Teemahaastattelun puolestaan koimme itsellemme kaikista luonnollisimmaksi ja toimivimmaksi tavaksi kerätä aineistoa. Sen avulla haastatteluista tuli hieman vapaamuotoisempia ja mahdollistimme aineiston analyysin teemakohtaisesti pohjautuen ennalta määriteltyihin tutkimuskysymyksiin.

Tutkimuksessamme aineiston yhteismitallistaminen oli yksinkertaista: haastattelut litteroitiin yhtenäisesti samalla tavalla. Tietoisena valintana jätimme tutkimuksemme analyysin käytännössä haastattelujen nauhoituksista kasattujen litterointien varaan. Päädyimme tähän analyysitapaan työtaakan helpottamisen vuoksi. Tällöin tulee huomioida,

että suuri osa haastattelutilanteesta tarjolla olevasta materiaalista jää huomiotta. Esimerkiksi vastaamiseen käytetty aika, haastatteluissa ilmenneet hiljaisuudet sekä kaikki nonverbaalinen eli sanaton viestintä jäävät huomioimatta. Tämä omalta osaltaan vaikuttaa tutkimuksemme luotettavuuteen, sillä analyysi on toteutettu jo valmiiksi analysoidusta materiaalista, alkuperäisen äänitallenteen sijaan. Koimme tämän kuitenkin tutkimuksemme luonteen kannalta oikeaksi ratkaisuksi, sillä olennaista oli, mitä haastateltavat sisällöllisesti vastasivat, eikä niinkään esitystapa tai nonverbaalinen viestintä. Myös litterointien analyysi oli tutkimuksessamme suoraviivaista: ryhmittelimme teemoittain saadun materiaalin vastaamaan tutkimuskysymyksiämme.

Olisimme toisaalta voineet hyödyntää muitakin tutkimus- ja analyysimenetelmiä. Valitsemalla tutkimukseemme määrällisen otteen olisimme aikaansaaneet hyvin erikaltaisia tutkimustuloksia. Silloin kyseeseen olisivat tulleet suuremmat otannat ja kenties jopa mahdollisuus vertailla sekä jossain määrin yleistää saatua tutkimustietoa. Koimme kuitenkin, että halusimme toteuttaa tutkimuksemme laadullisella otteella. Myös haastatteluilla kerättyä aineistoa olisimme voineet muulla tavoin lähteä tulkitsemaan, mutta päädyimme tähän tutkimuskysymyksiin pohjautuvaan sisällölliseen analyysiin. Onnistuimme kuvaamaan tutkimuksessamme, miksi päädyimme juuri näihin tutkimus- ja analyysimenetelmiin sekä avasimme olennaisia käsitteitä näistä menetelmistä kirjallisuuden avulla.

Aihetta oli mielenkiintoista tehdä, sillä olemme itsekin juuri työharjoittelun suorittaneita poliisiopiskelijoita, ja sen perusteella harjoittelussa koetut ajatukset olivat kirjoittamisvaiheessa vielä tuoreessa muistissa. Tämän takia jouduimme myös olemaan erityisen varovaisia, ettemme vahingossa tuo omia kokemuksiamme tai mielipiteitämme esiin työmme kokonaiskuvassa. Tutkimuksemme tuloksista voidaan päätellä, että haastateltavat kokivat koulutuksen suhteellisen riittäväksi ja partiokaverillakin on rooli siinä, millä tavoin tehtävän mieltää työturvalliseksi. Esiin nousi myös harjoittelijan itsensä vastuu omasta valmistautumisesta kotihälytystehtäville, mikä olisi hyvä kaikkien poliisien muistaa. Työharjoittelu on monelle opiskelijalle jännittävä paikka, koska sen alkaessa siirrytään harjoitusolosuhteista oikeaan maailmaan. On tärkeää, että koulutus tukee tätä siirtymää mahdollisimman hyvin ja luo otolliset olosuhteet oman ammattitaidon kehittämiseen.

Otantamme oli harjoittelijoiden suhteen pieni ja työharjoitteluita sekä sen tuomia kokemuksia on aina yhtä monta kuin on harjoittelijaakin. Kuitenkin jo neljän ihmisen haastatteluista oli löydettävissä yhteneväisyyksiä kokemuksista työturvallisuuden ja

koulutuksen suhteen. Olimme tyytyväisiä siihen, miten jokainen haastateltava toi haastatteluissa aidosti esille mielipiteensä ja kokemuksensa. Tutkimuksemme tuloksia ei voi itsessään yleistää koskemaan kaikkien työharjoittelijoiden kokemuksia esimerkiksi haastavien asioiden osalta, mutta niiden tarkoituksena on herättää ajatuksia aihealueesta sekä luoda mahdollisuuksia jatkotutkimuksille.

Jatkotutkimusaiheena voisi olla päinvastainen asetelma: miten harjoittelun ohjaajat kokevat harjoittelijoiden osaamisen työturvallisuuden suhteen. Vaihtoehtoisesti samasta aiheesta voisi tehdä jatkotutkimuksen isommalla otannalla, esimerkiksi haastatteleamalla kokonaisen kurssin verran opiskelijoita. Tällä tavoin olisi käytännössä mahdollista tehdä jonkintasoisia yleistyksiä ja vertailua aihealueesta.

Toisaalta jatkotutkimuksen voisi tehdä esimerkiksi toiminnallisena tutkimuksena, jolloin tutkimuksen produktina voisi olla jonkinlainen opas, jota sekä harjoittelija että hänen ohjaajansa pystyisivät hyödyntämään liittyen työturvalliseen toimintaan kotihälytystehtävillä. Jatkotutkimuksen voisi kohdistaa myös aivan erilaiseen poliisin tehtävään. Esimerkiksi voitaisiin tutkia ajoneuvojen pysäyttämiseen liittyviä työturvallisia toimintamalleja sekä koulutuksen riittävyttä sellaisten tehtävien hoitamiseen.

7.1 Luotettavuus

Tutkimuksen luottavuutta arvioitaessa tulisi ottaa huomioon kaksi luotettavuuskäsitettä: reliabiliteetti ja validiteetti. Näistä reliabiliteetti tarkoittaa tulosten pysyvyyttä eli käytännössä sitä, että mikäli tutkimus uusittaisiin, pitäisi uudessa tutkimuksessa saadut tulokset olla yhtäläisiä tähän tutkimukseen verrattuna. Validiteetti puolestaan tarkoittaa sitä, että tutkitaan oikeita asioita. (Kananen, 2017, 175.)

Laadullisen tutkimuksen luonteen vuoksi on hyvä tiedostaa, että luotettavuusarviointia on haasteellista toteuttaa täysin objektiivisesti. Etenkin reliabiliteetin käsitteleminen voidaan kokea laadullisessa tutkimuksessa määrällistä tutkimusta haastavammaksi. Lähtökohtaisesti tutkimuksen luotettavuusarviointia tulisi tehdä läpi tutkimuksen, eikä jättää pohdintaa pelkästään tutkimuksen loppuun. (Kananen, 2017, 175–176.)

Tarkastellessa luotettavuutta voidaan todeta, että tutkimuksessamme informantit eli haastateltavat kohdehenkilöt eivät ole vahvistaneet tietojen oikeellisuutta. Käytännössä tämä tarkoittaa, ettei kukaan haastateltavista ole jälkikäteen tutustunut haastattelunsa pohjalta kerättyyn aineistoon tai niiden pohjalta koottuihin johtopäätöksiin. Teimme haastatteluissa

kuitenkin selväksi haastateltaville, että heillä on tähän mahdollisuus, mutta kukaan ei katsonut tarpeelliseksi tarkastaa tietojen oikeellisuutta. Luotettavuutta käsiteltäessä tulee ymmärtää, että tietoja ei ole jälkikäteen tarkastettu ja se omalta osaltaan vaikuttaa koko tutkimuksen luotettavuuteen.

Tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa voidaan sen vahvistettavuutta pitää yhtenä arviointikriteerinä (Kananen, 2017, 177–178). Tutkimuksessamme vahvistettavuus ilmenee siten, että olemme koostaneet teoreettisen viitekehysten, joka sisältää tietoja useista eri lähteistä. Näitä tietoja olemme verranneet tutkimuksen tuloksiin. Emme tutkimuksessamme ole kuitenkaan pystyneet suoraan vertaamaan tuloksia toisiin tutkimuksiin, sillä valitsemastamme aiheesta ei ole muita tutkimuksia tehty. Vahvistettavuus ei siten tutkimuksessamme parhaalla mahdollisella tavalla toteudu.

Arvioitavuudesta voidaan todeta, että olemme perustelleet vaiheittain mitä tutkimus- ja analyysimenetelmiä olemme tutkimuksessa käyttäneet ja miten olemme päätyneet valitsemaan juuri kyseiset menetelmät. Myös haastatteluissa kerätyn materiaalin säilytimme tutkimuksen toteutusvaiheessa, jotta informanteille taattiin mahdollisuus tutustua materiaaliin. Kuitenkin etukätesen sopimuksen ja tutkimuksen toteuttamistavan mukaan haastattelujen materiaali hävitettiin tutkimuksen valmistuttua.

Laadullisessa tutkimuksessa aineistosta on mahdollista tehdä tulkintoja lukuisilla eri tavoilla, eikä tulkintaa ole rajoitettu samalla tavalla tietyn säännön mukaiseksi kuten määrällisen tutkimuksen toteuttamiseen kuuluu (Kananen, 2017, 179). Päädyimme toteuttamaan tutkimuksessamme analyysin tiukasti pohjautuen haastattelujen litteroituihin versioihin. Vertasimme litterointeja tutkimuskysymyksiin sekä teoreettiseen viitekehukseen, jotta saimme punottaa yhteen tutkimuksen aiheen kannalta olennaisia johtopäätöksiä. Tutkimuksemme tulkintaa ei suoranaisesti voi sanoa ristiriidattomaksi, mutta valitsemalla kyseiset analyysimenetelmät pystyimme tuottamaan yhtenäisen kokonaisuuden tutkittavana olevista aiheista.

Myös saturaatio on hyödyllinen työväline laadullisen tutkimuksen luotettavuusarvioinnissa. Saturaatiolla tarkoitetaan, että jokin ilmiö toistuu eli kyllästyy (Kananen, 2017, 179). Tutkimuksessamme otanta oli varsin pieni valitsemamme temahaastattelun aineistonkeruumenetelmäksi. Tällä tavoin varsinaisesti saturaatio ei päässyt ilmenemään, sillä aineisto ei ole luonteeltaan vertailutietoa, eikä tietty ilmiö pystynyt vahvistamaan

itseään. Tutkimuksessamme oli kuitenkin havaittavissa tiettyjen ilmiöiden toistuvuutta, vaikka emme sisällöllisesti keskittyneetkään aineiston vertailemiseen keskenään.

Teemahaastattelun toteuttamisessa tulee luotettavuuden kannalta ottaa huomioon, että haastattelut toteutettiin haastateltaville heidän jo suoritettuaan koko työharjoittelujakso opinnoistaan. Tämän vuoksi haastatteluissa kysytyt teemakokonaisuudet harjoittelua edeltävästä ajasta sekä itse harjoitteluajasta sijoituivat heillä pitkänkin ajan taakse menneisyyteen. Omalta osaltaan tämä on voinut vaikuttaa haastateltavien mielikuviin ja tapahtumien muistamiseen. Haastattelut olisi luotettavuuden kannalta ajateltuna tulleet haastateltaville järjestää siten, että kukin teema olisi ollut ajankohtainen. Opinnäytetyön idean perusteella päädyimme suorittamaan haastattelut vasta jälkikäteen. Tällä tavoin toimimalla luotettavuus tietoisesti saattaa tutkimuksessa heikentyä.

Tutkimuksemme luonteen vuoksi luotettavuuden arviointi oli kokonaisuudessaan melko haastavaa. Lähdimme toteuttamaan kokemuspohjaista opinnäytetyötä, jonka tarkoituksena on herättää ajatuksia tutkittavana olevasta ilmiöstä. Luotettavuuskäsitteiden valossa voidaan todeta, että tutkimuksen validiteetti on toteutunut reliabiliteettia paremmin; tutkimuksemme on suunniteltu ennen varsinaista toteuttamista ja analysoitu järjestelmällisesti tietyillä perusteilla, mutta tietoa puolestaan on ollut tutkimuksen luonteen takia vaikea varmentaa. Toisaalta luotettavuuden arvioinnissa tulee ottaa myös huomioon, että kyseessä on molemmille meistä ensimmäinen opinnäytetyöprosessi, joten myös luotettavuusarviointi on ollut lähes täysin uusi kokonaisuus omaksuttavana.

7.2 Eettisyys

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan mukaan tutkimus voi olla eettisesti hyväksyttävä ja luotettava vain silloin, kun se noudattaa hyvää tieteellistä käytäntöä. Tämä pitää sisällään muun muassa sen, että tutkimus tehdään suorittaen tiedeyhteisön tunnustamia toimintatapoja. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2020.)

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeiden mukaisesti kiinnitimme tutkimuksessamme huomiota oikeiden tutkimus- ja analyysimenetelmien valitsemiseen sekä lähdeviittauksiin, jotta ne olisivat oikein merkittyjä ja kunnioittaisimme tällä tavoin toimimalla muita tuotoksia (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2020). Tutkimuksessamme avasimme myös, miksi päädyimme kyseisiin menetelmiin ja kuinka lähdimme niitä toteuttamaan. Pyrimme suunnittelemaan ja toteuttamaan tutkimuksemme tieteelliselle tiedolle asetettujen vaatimusten mukaisesti. Tähän haasteita toi esimerkiksi se, että kyseessä on molemmille

meille ensimmäinen opinnäytetyöprosessi, eikä täten ennalta ollut tietämystä siitä, mitä tieteellisen tiedon vaatimukset konkreettisesti ovat.

Kuula ym. tuovat esiin käytännön toimintamalleja hyvän tieteellisen käytännön toteuttamiseen. Tieteellistä tutkimusta tehtäessä tulisi ottaa huomioon tutkimusaineiston hallinta ja sen eettinen käsitteleminen sekä haastattelujen käyttömahdollisuudet tulevaisuudessa. Käytännön tasolla tämä tarkoittaa esimerkiksi aineiston säilytyspaikkojen harkintaa, perustietojen huolellista merkitsemistä sekä anonymiteetin säilyttämistä. (Ruusuvuori ym. 2010, 450–457.)

Tutkimuksemme tarkastelemisen eettisestä näkökulmasta aloitimme edellä mainittuihin seikkoihin pohjautuen. Keräämämme tutkimusaineisto pitää sisällään suorittamiemme haastattelujen litteroinnit. Litteroinnit koostimme siten, etteivät haastateltavien henkilötiedot aineistosta käy ilmi, sillä tutkimuksessamme ei ollut millään tavalla perusteltua tuottaa tunnisteellisia haastatteluja. Litterointeihin kirjasimme ylös, miten haastattelutilanteet on toteutettu, jotta informantit mahdollisesti tutustuessaan aineistoon olisivat saaneet toteuttamisesta realistiset tiedot. Tutkimuksemme käytännön toteuttamiseen kuuluu, että tutkimuksen tuloksena saadut aineistot hävitetään valmiin opinnäytetyön palauttamisen jälkeen, joten emme tarkastele niihin liittyviä säilyttämismahdollisuuksia.

Haastattelujen järjestämisessä otimme huomioon jo saatekirjeessä, että haastateltaville tulisi oikea tieto haastattelun toteuttamisesta ja haastattelusta koostettavan aineiston käsittelemisestä. Haastateltavat saivat tällä tavoin ensin kirjallisen tiedon menettelytavoista, jotka vielä suullisesti kävimme läpi haastateltavien kanssa itse haastattelutilaisuudessa. Toimimme kaikkien neljän haastateltavan kanssa samalla tavalla, jotta käytännöt olisivat yhteneväiset ja tutkimusaineistot parhaalla tavalla hyödynnettävissä.

Selitimme tutkimuksen analyysin vaiheet ja kerroimme, miten kyseisiin menetelmiin olimme päätyneet. Myös luotettavuuden arvioinnin lähdimme toteuttamaan luotettavuuskäsitteiden avulla, jotta luotettavuusarviointi pysyisi mahdollisimman objektiivisena ja totuudenmukaisena.

Kaiken kaikkiaan käsite hyvästä tieteellisestä käytännöstä oli tutkimukseen ryhdyttäessä meille molemmille vieras. Eettisyyden arvioinnin lähdimme toteuttamaan hyvin vahvasti kirjallisuuteen sekä Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeisiin perustuen. Arvioinnista on kokonaan jätetty pois useita määriteltyjä arviointikohtia, kuten esimerkiksi tutkimusluvan hankkimiseen liittyvät kysymykset, sillä ne eivät tutkimuksemme toteuttamiseen sisälly.

(Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2020.) Pyrimme eettisyyden arvioinnissa ottamaan huomioon koko opinnäytetyöprosessin siinä laajuudessa, kuin se meidän tutkimuksessamme esiintyy.

LÄHTEET

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998: Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 6. painos. Jyväskylä, Gummerus Kirjapaino Oy.

Haastateltava 1, Poliisiammattikorkeakoulun opiskelija, Teemahaastattelu 14.1.2020.

Haastateltava 2, Poliisiammattikorkeakoulun opiskelija, Teemahaastattelu 14.1.2020.

Haastateltava 3, Poliisiammattikorkeakoulun opiskelija, Teemahaastattelu 15.1.2020.

Haastateltava 4, Poliisiammattikorkeakoulun opiskelija, Teemahaastattelu 15.1.2020.

Hankilanoja, Arto 2007: Työturvallisuus ja vastuun kohdentuminen poliisihallinnossa. 2., uudistettu painos. Poliisiammattikorkeakoulu.

Helminen, Klaus & Kuusimäki, Matti & Rantaeskola Satu 2012: Poliisilaki. Helsinki, Alma Talent Oy. Luettavissa

[https://verkkokirjahylly.almatalent.fi/teos/EACBJXBTEB#kohta:POLIISILAKI\(\(20\)/piste:b2](https://verkkokirjahylly.almatalent.fi/teos/EACBJXBTEB#kohta:POLIISILAKI((20)/piste:b2) Luettu 13.1.2020.

Helsingin uutiset 2018: Päihtynyt mies ampui kohti poliisia. Luettavissa <https://www.helsingin uutiset.fi/artikkeli/715631-paihtynyt-mies-ampui-kohti-poliisia-kotihalytystehtavan-yhteydessa-poliisi>. Luettu 7.1.2020.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2008 Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki, Yliopistopaino.

Hyyti, Jari & Kauppila, Jaakko & Koskelainen Mari & Rantaeskola Satu 2015: Haastavat asiakastilanteet. Väkivalta työssä. Helsinki, Talentum.

Kananen, Jorma 2017: Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylä. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 234.

Koivisto, Jarmo & Peltonen, Juha & Vuorinen Esa 2015: Harjoittelijan osaamisen arviointi. Poliisi (AMK) -tutkinon ammatillista osaamista edistävän harjoittelun arvioinnin uudistaminen. Tampere, Poliisiammattikorkeakoulu.

Nelonen 2019: Poliisit - kotihälytys. Luettavissa <https://www.nelonen.fi/ohjelmat/poliisit-kotihalytys> Luettu 20.2.2020.

Poliisiammattikorkeakoulu 2019. Luettavissa: <https://www.polamk.fi/amk> Luettu 13.11.2019.

Poliisiammattikorkeakoulun opintosuunnitelma 2018–2020: Poliisi (AMK) -tutkinon opetussuunnitelma lukuvuodet 2018–2020.

Poliisiammattikorkeakoulun tutkintosääntö 2018. Poliisiammattikorkeakoulun hallituksen hyväksymä ja toistaiseksi voimassa oleva 24.6.2015 ja toistaiseksi voimassa oleva.

Poliisiammattikorkeakoulu 2017: Poliisi (AMK) harjoittelu: Opas opiskelijoille, ohjaajille ja yhdyshenkilöille.

Poliisihallitus 2019: Valvonta- ja hälytystoiminnan tila, selvityshankkeen loppuraportti. Luettu: 31.1.2020.

Poliisin tulostietojärjestelmä (Polstat) 2020: Kotihälytykset poliisiasemittain. Luettu: 5.2.2020.

Ruusuvuori, Johanna & Nikander, Pirjo & Hyvärinen, Matti (toim.) 2010: Haastattelun analyysi. Tampere, Vastapaino.

Saloheimo, Jorma 2016: Työturvallisuus. Perusteet, vastuu ja oikeusturva. 5.painos, Liettua, Talentum.

Sisäasianministeriö, poliisiosaston julkaisu 6/2001. Poliisitoiminnan yhteydessä kohdattava perheväkivalta. Luettavissa

https://www.poliisi.fi/tietoa_poliisista/julkaisut/prime101/prime205_fi.aspx?docID=25774

Luettu 7.1.2020.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK): Hyvä tieteellinen käytäntö (HTK) 2020.

Luettavissa <https://www.tenk.fi/fi/hyva-tieteellinen-kaytanto> Luettu 24.1.2020.

Työturvallisuuskeskus 2019. Luettavissa https://ttk.fi/tyoturvaluisuus_ja_tyosuojelu. Luettu 30.12.2019.

Yle 2019: Yksi henkilö kuoli, kun poliisi ampui kotihälytystehtävän yhteydessä Helsingissä – poliisilla korkea kynnyksensä käyttää aseita. Luettavissa <https://yle.fi/uutiset/3-10896250>. Luettu 7.1.2020.

Yle 2019: Kotihälytystehtävä muuttui väkivaltaiseksi Kokkolassa: poliisi loukkaantui lievästi, kun epäiltyä kuljetettiin poliisivankilaan. Luettavissa <https://yle.fi/uutiset/3-11011533>. Luettu 7.1.2020.

LIITTEET

LIITE 1. Teemahaastattelun kyselyrunko

TEEMAHAASTATTELUN KYSELYRUNKO:

Teemahaastattelumme kolme teemaa muodostuvat kokemuksista ennen harjoittelua, harjoittelun aikana sekä harjoittelun jälkeen. Näiden valittujen teemojen avulla pyrimme tuomaan esiin mahdollisia harjoittelun tuomia hyviä ja huonoja vaikutuksia oppimisen kannalta sekä ennen harjoittelujaksoa toteutuvan koulutuksen riittävyyteen liittyviä seikkoja.

Kerrotaan haastateltaville, että haastattelu toteutetaan pohjautuen kolmeen haastatteluteemaan, jossa kussakin on kolme tarkempaa aiheääritelmää. Lopussa haastateltavalla on mahdollisuus avoimesti kertoa, mikäli hänellä on jotakin kerrottavaa haastattelun aihealueeseen liittyen.

HAASTATTELUTEEMAT

1. Asennoituminen aikaan ennen työharjoittelua
 - muistikuvat opetuksesta – mitä opetettu, millä tavoin?
 - kotihälytystehtävien opetuksen riittävyys – olisiko kaivannut opetukseen jotain lisää tai eri tavalla opetettuna?
 - tuntemukset harjoitteluun lähtiessä – oliko tarvittava tietotaito suoriutua kotihälytystehtävistä työturvallisesti?
2. Asennoituminen työharjoittelun ajalle
 - ohjaajan tai muun partiokaverin suhtautuminen harjoittelijaan kotihälytystehtävällä – opastus, vai oliko sitä?
 - ohjaajan tai muun partiokaverin toimintamallit – vastasivatko opetusta, tai oliko mahdollisuuksia mukautua tilanteisiin opetuksen pohjalta?
 - toimiminen työturvallisesti kotihälytystehtävillä – kykenikö oman tuntemuksen mukaan toimimaan pääosin työturvallisesti?
3. Asennoituminen harjoittelun jälkeiseen aikaan
 - muutokset ammattitaidossa ja ajatusmaailmassa työturvallisuuteen liittyen – ovatko muuttuneet harjoittelun suorittamisen jälkeen?
 - koulutuksen riittävyys – jälkikäteen ajateltuna?

- ohjaajan tai partiokaverin toiminta kotihälytystehtävillä – olisiko jotain voinut tehdä toisin tai neuvoa eri tavalla?
- Lisäkysymys: Minkä asian koki haasteellisimpana kotihälytystehtävillä työturvallisuuden suhteen?

LIITE 2. Saatekirje

Hyvät opiskelutoverit

Teemme yhdessä Selina Mustajoen kanssa kokemuspohjaista opinnäytetyötä työharjoittelun aikana kotihälytystehtävillä toimimisesta. Tarkoituksenamme on selvittää harjoittelijoiden kokemuksia omista valmiuksistaan toimia työturvallisesti kotihälytystehtävillä. Aiheeseen liittyen pyrimme tuomaan esiin esimerkiksi koulutuksen riittävyyteen ja laatuun liittyviä seikkoja.

Aineiston tutkimukseen keräämme haastattelujen avulla. Nämä haastattelut tullaan toteuttamaan Tampereella Poliisiammattikorkeakoululla tammikuun 2020 aikana. Haastatteluajankohdat ovat erikseen sovittavissa.

Haastattelut suoritetaan ehdottoman luottamuksellisesti siten, etteivät haastateltavien henkilöllisyydet tule ilmi tutkimuksesta. Teillä on mahdollisuus tutustua opinnäytetyöhön ja teidän haastatteluistanne koottavaan aineistoon ennen opinnäytetyön palauttamista. Kaikki haastattelut nauhoitetaan ja litteroidaan. Molemmat näistä hävitetään, kun opinnäytetyö on valmis.

Pyydän teitä ilmoittamaan halukkuutenne osallistua tutkimukseen mahdollisimman pian, mutta viimeistään 12.1.2020 mennessä.

Ystävällisin terveisin,

Elisa Kopsa